

Umeå växer tryggt och säkert

Aktivitetsplan 2024–2026

Uppföljning 2025

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Arbetsmarknad och integration.....	12
Fritid	17
Förskolan	19
Grundskolan	23
Gymnasiet	25
Kultur.....	29
Strategisk utveckling	34
Stöd och omsorg.....	38
Säkerhet	50
Teknik och fastighet	53

Inledning

Bakgrund

Sedan 2017 har Umeå kommun och lokalpolisområde Umeå samverkat inom ramen för satsningen *Umeå växer tryggt och säkert* (UVTS). Ett samarbete som under dess första period (2017-2022) riktade in sig på att öka tryggheten, minska brottsligheten och förebygga social oro i tre områden i Umeå, Ersboda, Mariehem och Ålidhem.¹

2023 fick samarbetet en ny inriktning, efter att lokalpolisområde Umeå varnat Umeås brotts- och drogförebyggande råd (Umeåbrå) om tecken på ett förändrat beteende hos Umeås kriminella. Ett förändrat beteende som innebar att lokala grupperingar i allt större utsträckning allierat sig med nationella kriminella nätverk som Dalen eller Foxtrot samt anammat deras arbets sätt. En utveckling som lett till en ökad professionalisering av narkotikahandeln, högre våldsnivåer samt en medveten rekrytering av barn och unga som kriminell arbetskraft i mycket större utsträckning än tidigare.² Att bryta den trenden, genom att strypa tillförseln av nya barn och unga till nätverken, blev på uppdrag av kommunens politiska ledning det nya övergripande målet för samarbetet *Umeå växer tryggt och säkert*.

Hur kan man på bästa sätt förebygga och motverka rekryteringen av barn och unga till kriminella nätverk? Vilka åtgärder får bäst effekt och bör prioriteras? För att svara på den frågan inleddes arbetet inom UVTS med att ta fram en lokal lägesbild av problemet. *Nulägesanalysen 2023* (som redan uppdaterades våren 2025 till *Nulägesanalys 2025*) visade

att rekryteringen av barn och unga möjliggörs och drivs på av andra, underliggande problem, som våldsutsatthet, utanförskap, skolmisslyckande eller ekonomisk utsatthet. Vill man långsiktigt bryta rekryteringen, och inte bara hantera problemets symtom, måste man göra två saker samtidigt: försvaga nätverken (en prioriterad uppgift för polisen) och stärka barnens motståndskraft mot det som gängen har att erbjuda. Det sistnämnda görs bäst genom att arbeta med två olika tidshorisonter samtidigt. Det betyder att man både bör sätta in insatser för att hantera det som sker här och nu, för att kunna uppmärksamma hjälpa de barn som redan är rekryterade eller i som är i akut risk att bli det (exempelvis förstärka arbetet med SSPF, samverkan skola, socialtjänst, polis och fritid), men också ha tillräckligt med is i magen för att sätta in tidigt förebyggande insatser, som kanske inte påverkar läget här och nu men som får stor effekt på sikt: ett sådant exempel är föräldrastöd. Att enbart arbeta med den korta tidshorisonen på bekostnad av den långa är inte det som långsiktigt ger mest effekt.

Att bryta rekryteringen är ingen enkel uppgift, och det är inte heller en uppgift som någon enskild aktör kan ta sig an. Det kräver samarbete, både inom och utanför kommunen. För att möjliggöra en sådan gemensam förflyttning inom ramen för UVTS växlades en befintlig arbetsuppgrupp upp och ett antal nämnder fick ett rambudgettillskott kopplat till UVTS.

1) För en utvärdering av UVTS-arbetet under första perioden, se Umeå Universitets slutrapport "[Umeå växer tryggt och säkert](#)": hur satsningen är tänkt att fungera, utsikterna att lyckas och hur den kan utvecklas (Hanberger 2021).

2) För en mer utförlig beskrivning av problembilden, se lägesbildsrapporten [Nulägesanalys 2025 – Rekrytering av barn och unga till organiserad brottslighet Nulägesanalys 2025, Barn och unga som rekryteras in i gängrelaterad brottslighet - hur ser läget ut i Umeå?](#)

I juni 2024 blev *UVTS Aktivitetsplan* klar. Den synliggör hur varje förvaltning som ingår i UVTS arbetar med att förebygga de underliggande orsaker till rekryteringen som beskrivs i *Nulägesanalysen*. Totalt innehåller planen 46 insatser; vissa helt nya, andra befintliga arbeten som växlats upp. Många, men inte alla, insatser har finansierats genom rambudget-tillskottet. Den röda tråden är att alla insatser ska angripa de underliggande orsakerna till rekryteringen, för att öka barn och ungas motståndskraft mot det som gängen erbjuder, möjliggöra tidigt upptäck av barn i riskzonen, och försvaga nätverkens inkomstkällor.

Syfte med uppföljningen

Det görs mycket – men hur går arbetet? När det sina mål? Gör vi rätt saker för att bryta rekryteringen? Att kunna svara på de frågorna är viktigt, men det är också omöjligt utan ordentlig uppföljning. Därför har en genomgående ambition med UVTS-samordningen varit att utforma insatser med ett tydligt, uttalat syfte och mål, för att därmed möjliggöra en meningsfull uppföljning. Parallellt med det viktigaste arbetet – implementeringen av insatserna, som skett och sker ute i verksamheterna – så har UVTS samordnare tillsammans med arbetsgruppen lagt ner mycket arbete på att följa upp insatsernas målpåfyllelse under 2024–2025. Ett gediget arbete, eftersom det handlar om 46 olika insatser inom 10 olika förvaltningar. Resultatet är samlat i den här uppföljningsrapporten.

Resultat – Vad visar uppföljningen?

Har vi brutit rekryteringen?

Sedan kraftsamlingen 2023 har det uttalade syftet med UVTS varit att förhindra att fler barn rekryteras av de kriminella nätverken i Umeå. Om målet är att bryta rekryteringen, då borde framgång i UVTS-arbetet kunna mätas genom en minskning av antalet barn och unga som rekryteras – eller?

Tyvärr är det inte så enkelt, och framgången i UVTS-arbetet går inte att avgöra på det viset. Av två anledningar:

Bristande data: den senaste *Nulägesanalysen* försökte svara på frågan: hur många barn och unga är rekryterade i Umeå eller i akut risk att bli det? Men som rapporten visar finns det tyvärr inget tillförlitligt kvantitativt mått på gruppens omfattning, varken hos polisen och kommunen.³ Det finns många och trovärdiga vittnesbörd från yrkesverksamma inom polisen eller socialtjänsten att antalet rekryterade barn ökar; men det kan också till viss del bero på att

yrkesverksamma även har blivit bättre på att se vad som händer. Eftersom vi inte har något bra mått att följa över tid så är det svårt att med säkerhet uttala oss om rekryterings utveckling i Umeå; därmed blir det dubbelt svårt att bedöma i vilken utsträckning UVTS-arbetet också påverkat omfattningen på rekryteringen.

Vad beror på vad? Även om vi *hade* något bra mått på rekryterings omfattning och utveckling så vore det väldigt svårt att fastställa ett orsakssamband, det vill säga att med säkerhet kunna säga om en förändring i antalet rekryterade barn berodde på UVTS-arbetet, eller på någon helt annan, extern orsak. Parallellt med UVTS pågår en hel rad andra insatser inom såväl polis, kommun, region som civilsamhälle, insatser som kanske inte är direkt riktade mot rekryteringen men ändå påverkar de underliggande orsakerna som driver på rekryteringen. UVTS är bara en bråkdel av det som görs för att förbättra ungas livsvillkor. Därmed skulle en uppgång eller en nedgång i antalet rekryterade barn (om vi kunde mäta det) även kunna bero på helt andra saker än insatserna i den här planen. Det är också viktigt att komma ihåg att det finns en motspelare i sammanhanget – den organiserade brottsligheten. Om nätverken förbättrar och skalar upp sitt proaktiva rekryteringsarbete (vilket mycket pekar på att de gör), då skulle en uppgång i antalet rekryterade barn, om vi kunde mäta det, inte nödvändigtvis betyda att det som görs är felriktat eller ineffektivt i sig, utan bara att motspelaren växlat upp.

Så tyvärr är det inte så enkelt som att framgången i UVTS-arbetet kan mätas genom att följa trenden i antalet rekryterade barn. Så hur kan vi då veta om arbetet är framgångsrikt?

När insatserna sina mål?

En möjlig ansats, som också är den vi utgår från i uppföljningen, är att i stället mäta framgång genom att bedöma i vilken utsträckning varje enskild insats i planen uppnår sina uttalade mål.

Logiken är som följer: varje insats i *Aktivitetsplanen* utvecklades för att på ett eller annat sätt förebygga och motverka de underliggande orsakerna till rekryteringen som identifierades i *Nulägesanalysen*. I beskrivningen av varje insats är det tydligt vilka av rekryterings orsaker insatsen ämnar förebygga, och hur. Kan vi säga att insatsen når sina mål, då är det också rimligt att anta att den fått en positiv effekt på den underliggande orsaken den riktar in sig på, och därmed på rekryteringen.⁴ Till exempel, om vi vet att skolmisslyckande

3) Se *Nulägesanalys 2025*, s. 25–27.

4) Se *Nulägesanalys 2025*, s. 13–15.

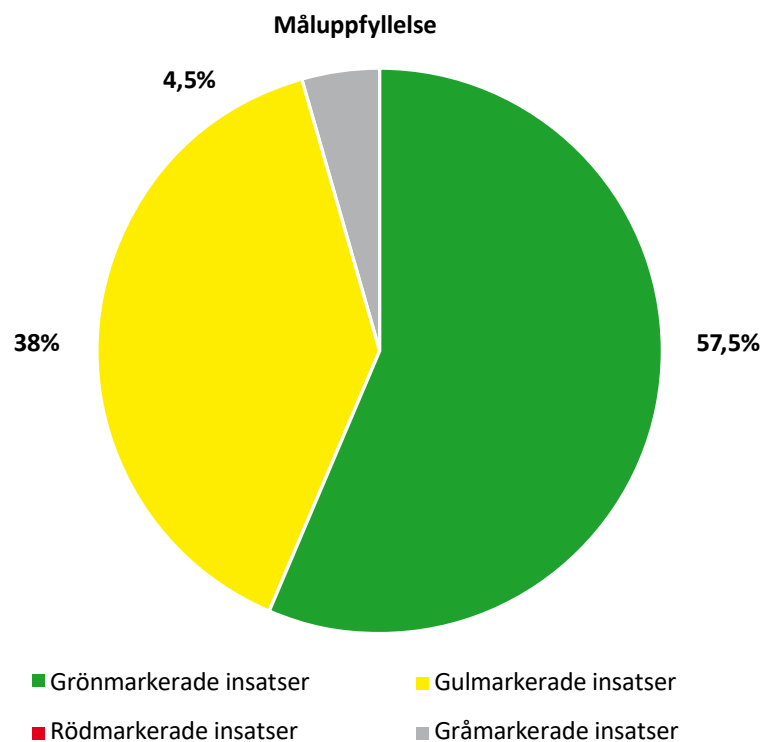
och utanförskap är viktiga pushfaktorer som driver på rekryteringen, och om vi har en insats, exempelvis På *Ungas Hemmaplan*, som syftar till att minska känslan av utanförskap och stärka skolnärvaro och studieresultat bland deltagarna. Om uppföljningen då visar att deltagande ungdomar stärkt såväl sin skolnärvaro, sina studieresultat som sin känsla av tillhörighet och innanförskap, då är det rimligt att anse att insatsen inte bara når sina mål, men också bidrar positivt till det övergripande målet med UVTS, som är att minska rekryteringen. Däremot är det fortsatt svårt att säga *i vilken utsträckning* rekryteringen påverkas.

För att kunna ge en bra överblick av status inom UVTS-arbetet har vi arbetat med färgmarkeringar. En grönmarkerad

insats har i huvudsak nått sina uttalade mål för perioden 2024–2025 (som kan vara mer eller mindre ambitiösa). En gulmarkerad insats har inte uppnått sina mål fullt ut, då det på ett eller annat sätt uppstått oväntade svårigheter i arbetet; däremot anses insatsen fortfarande vara livskraftig, och arbetet fortgår framåt, med förhoppning att också uppnå målen under nästa period. Hade någon insats fastnat eller visat sig inte fungera skulle den rödmarkerats.

Ett fåtal insatser är gråmarkerade – det handlar om insatser där det av olika skäl inte varit möjligt att fastställa måluppfyllelse.

Hösten 2025 ser måluppfyllselsen i UVTS insatser ut som följer:

Arbetsmarknad och integration		
Namn på insatsen	Status	Mer information på...
Pilot för öppenvårdsbehandling i kombination med arbetsrehabiliterande insatser	GUL	Sid 12
Utveckling av inlussmodell	GRÖN	Sid 13
Föräldrastöd till utrikesfödda	GRÖN	Sid 14
KRAFT	GRÖN	Sid 15
Framtidsverkstan	GRÖN	Sid 16

Fritid		
Namn på insatsen	Status	Mer information på...
På Ungas Hemmaplan	GRÖN	Sid 17
Samverka med föreningar i det förebyggande arbetet	GRÖN	Sid 18

Förskolan		
Namn på insatsen	Status	Mer information på...
Arbeta förebyggande mot våld	GRÖN	Sid 19
Utbildning kring hederskultur och hedersvåld	GUL	Sid 20
Närvarofrämjande åtgärder	GRÖN	Sid 21
Kompensatoriska insatser genom strukturtillägg	GUL	Sid 22

Grundskolan		
Namn på insatsen	Status	Mer information på...
Utveckling av operativa teamet	GUL	Sid 23
Utveckling av ett mobilt operativt team	GRÅ	Sid 24

Gymnasiet		
Namn på insatsen	Status	Mer information på...
Säkerhetsamordnare kartlägger arbete på samtliga gymnasieskolor, utifrån ett brottsförebyggande och trygghetsskapande fokus	GRÖN	Sid 25
Förebygga skolmisslyckande	GRÖN	Sid 26
Förebygga genom fortbildningsinsatser	GRÖN	Sid 27
Upphandling av nya lås- och passersystem	GUL	Sid 28

Kulturen		
Namn på insatsen	Status	Mer information på...
Utveckla <i>Kultur för hälsa</i>	GUL	Sid 29
Utveckla <i>Afterschool</i>	GRÖN	Sid 30
Samverkan med föreningar på Väven	GUL	Sid 30
Samverkan med föreningen <i>Selam</i> för att lyfta nya kulturuttryck	GRÖN	Sid 31
Arbeta med <i>KulturCrew</i> , arrangörskunskap och kulturproduktion för unga	GRÖN	Sid 32
<i>Readers are Leaders</i>	GRÖN	Sid 33

Strategisk utveckling		
Namn på insatsen	Status	Mer information på...
Samordna UVTS-arbetet	GRÖN	Sid 34
Erbjuda stöd med uppföljning av insatser	GUL	Sid 35
Översyn av samverkansstrukturer kopplade till UVTS	GUL	Sid 36
Samverkan kring social sponsring	GRÖN	Sid 37

Stöd och omsorg		
Namn på insatsen	Status	Mer information på...
Resursförstärka grunduppdraget	GUL	Sid 38
Utveckla föräldraskapsstödet	GRÖN	Sid 39
Föräldrasupporten	GRÖN	Sid 40
Utöka och erbjuda fler barnfamiljer strukturerade familjebehandlingsinsatser	GRÖN	Sid 41
Även utveckla andra stöd och insatser till barn, unga och familjer	GUL	Sid 42
Utöka ungdomsboendet med fler platser och utökad målgrupp, bland annat fokus på barn och unga med normbrytande beteende i risk för gängkriminalitet.	GUL	Sid 43
Utveckling av operativa teamet	GUL	Sid 44
Utreda mobila operativa teamet	GUL	Sid 45
Färdigställa inriktningsförslag för samverkansformen skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF)	GRÖN	Sid 46
Förstärkt och förbättrat nätverksarbete	GUL	Sid 47
Utveckla samarbetet med bland annat fritid, arbetsmarknad och integration	GUL	Sid 48
<i>Se över standardiserade bedömningsinstrument</i>	GUL	Sid 49

Säkerhet		
Namn på insatsen	Status	Mer information på...
Samverkan i arbetet med att förebygga och motverka organiserad brottslighet	GUL	Sid 50
Utbilda kommunens medarbetare	GRÖN	Sid 51
Samverkan med andra aktörer i närområdet	GRÖN	Sid 52

Teknik och fastighet		
Namn på insatsen	Status	Mer information på...
Trygga och tillgängliga miljöer	GRÖN	Sid 53
Goda förutsättningar för att vara närvarande i skolan och klara skoldagen	GRÅ	Sid 54
Extra städning i vissa områden utomhus	GRÖN	Sid 55
Uppfräschning av skolgårdar	GRÖN	Sid 56

Vad som gjorts inom varje insats, och skälen bakom färgmarkeringen, går att läsa sig till i resten av rapporten. Men vad kan man dra för övergripande slutsatser rörande helheten av UVTS-arbetet?

Mycket bra arbete görs

Som redogörelserna för de enskilda insatsernas aktiviteter visar så görs det väldigt mycket bra arbete ute i verksamheterna kopplat till UVTS-insatserna. Elever som hoppar av gymnasiet får stöttning i att ta sig vidare till arbete eller studier, förskolelärare utbildas i att bättre identifiera våldsutsatta barn, Föreningsbyrån stöttar föreningar i att sänka trösklarna till sina aktiviteter, det operativa teamet har förbättrat trygghet och lärmiljö på Ersängsskolan, gymnasie-lärare har utbildats i att bättre uppmärksamma drogtecken och i att hantera hot och våld, Kulturskolan har utvecklat sitt utbud av kostnadsfria lågtröskelaktiviteter i skolmiljön, socialtjänsten erbjuder fler föräldrar ett breddat utbud av föräldrastöd, Gator och parker har utvecklat medskapande arbetsätt där unga får vara med och påverka utformningen av det offentliga rummet i deras närmiljö. Det görs otroligt mycket av många engagerade, kompetenta medarbetare som på olika sätt bidrar till att stärka ungas skyddsfaktorer och minska deras riskfaktorer. Det är en viktig slutsats från uppföljningen.

En gulmarkerad insats betyder inte per automatik att det är en dålig insats eller att man har lagt ner för lite resurser på den. Vissa insatser är gulmarkerade för att de till skillnad från andra ställt ambitiösa mål; då är det också naturligt att de ibland blir svårare att uppnå på kort tid. Några av Aktivitets-

planens insatser tar sig an riktigt komplexa frågor – som att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck i förskolan. Då är det också naturligt att arbetet kanske blir svårare och tar längre tid än om insatsen ligger nära en verksamhets grunduppdrag, och inte är fullt så komplex att genomföra – exempelvis utökad städning av vissa stadsdelar. Den här uppföljningen är inte ett sätt att ranka eller betygsätta olika insatser; det är ett sätt att tillsammans ta tempen på arbetet för att utifrån den informationen kunna mäta gemensam framdrift i UVTS och utifrån det kunna förstärka, förbättra och fortsätta arbetet.

Utmaningar i arbetet

När man analyserar varför vissa insatser inte når sina uppsatta mål framträder vissa mönster som är viktiga att uppmärksamma – något som också ger möjlighet till lärande och utveckling. Det finns två huvudsakliga faktorer som påverkat måluppfyllelsen: resursbegränsningar och utmaningar med samverkan.

Ett exempel på resursbegränsningar är socialtjänstens arbete. Individ- och familjenämnden står för flest insatser i Aktivitetsplanen (12 aktiviteter). Under 2024 fick IFN ett effektiviseringskrav som innebar att några av dessa 12 aktiviteter helt eller delvis har varit pausade. För att säkerställa att arbetet skulle fortskrida i enlighet med målsättningarna inom UVTS har förvaltningen gjort prioriteringar och omfördelat resurser för att kunna nå måluppfyllelse.

När det gäller samverkan visar erfarenheten att insatser ofta blir mer komplexa och tidskrävande att genomföra om flera

nämnder och externa aktörer är involverade. Samtidigt finns det många goda exempel på effektiv samverkan i planen, vilket visar på potentialen när olika aktörer arbetar tillsammans mot gemensamma mål. Utmaningar kan uppstå när resurser fördelas ojämnt, tidshorisonter skiljer sig åt, prioriteringar inte är helt synkroniserade eller när förståelsen för varandras uppdrag behöver fördjupas. Att hantera dessa frågor kräver tid och engagemang, men är samtidigt en nyckel till UVTS långsiktiga framgång.

Samverkan är en strategisk styrka för UVTS, då den möjliggör utvecklingsinsatser som ingen enskild verksamhet skulle kunna genomföra på egen hand. Att fortsätta förstärka och utveckla samverkan är därför centralt, där strukturer som UVTS arbetsgrupp samt en tydligare styrning och ledning framåt kommer att spela en avgörande roll.

Vad kan förbättras?

Vilka övergripande slutsatser kan dras från uppföljningen när det gäller UVTS nuvarande insatser och arbetssätt? Vad fungerar bra, och vad skulle behöva förbättras?

Mycket fungerar bra

Mycket fungerar bra. Det sker mycket arbete inom ramen för olika insatser. Umeå kommun har en mycket god samverkan med lokalpolisområde Umeå. Även inom civilsamhället och näringslivet har det växt fram olika utvecklingsarbeten nära kopplade till UVTS, exempelvis *Framtidens Umeå*, samverkan med Länsförsäkringar Västerbotten kring *Umeå Summer Zone* eller Svenska Kyrkans utvecklingsarbete kring unga i risk. Många har ett högt engagemang i frågan.

Riktar vi kraften rätt?

Det finns mycket kollektiv kraft i UVTS-arbetet, men den är utspridd över 46 insatser. Vi gör mycket; men gör vi rätt saker? Det är en relevant fråga, och en som UVTS-arbetet i sin nuvarande form aldrig riktigt adresserat.

Efter att polisen larmat om tecken på rekrytering ställde kommunen om arbetet med UVTS mycket snabbt och med stor handlingskraft. Men det innebär samtidigt att resurstilldelningen inte föregicks av någon gemensam, kommunövergripande analys av vilka insatser som mest behövdes för att påverka problembilden. En sådan gemensam analys skulle kunnat skapa ännu tydligare prioriteringar och därigenom stärkt samsyn. Avsaknaden av gemensam prioritering har ibland lett till otydligheter kring förväntningar och ansvarsfördelning – både hos förvaltningar som inte tilldelats medel men ändå bidrar starkt, och hos förvaltningar som fått medel

men upplever att förväntningarna på dem blivit orealistiskt höga. En gemensam analys och prioriteringsgrund hade troligen minskat dessa spänningar och ytterligare främjat samverkan.

Inför kommande revideringar av Aktivitetsplanen finns en värdefull möjlighet att reflektera över om rambudgetfördelningen från 2023 bör ligga fast eller om en framtida omfördelning kan stärka UVTS-arbetet ytterligare. En sådan översyn kan skapa bättre förutsättningar för att rikta vår samlade kraft ännu mer träffsäkert och därmed öka effekten av vårt gemensamma arbete.

Bättre samsyn och samverkan

För att kunna komma längre tillsammans i UVTS-arbetet så måste samverkan mellan olika förvaltningar fördjupas. Det i sin tur kräver två saker: att alla parter anstränger sig än mer för att förstå andra verksamheters och organisationers interna förutsättningar innan de ifrågasätter deras prioriteringar, samt att alla utvecklar en gemensam förståelse för såväl problemet (rekrytering) som lösningen (UVTS).

När det kommer till UVTS-arbetet finns det fortfarande variationer i hur olika kommunala aktörer tolkar uppdraget. Många delar bilden av att kraftsamlingen inom UVTS utgör ett riktat arbete för att förebygga rekrytering av barn och unga till kriminella nätverk. Men andra utgår fortfarande från en bredare förståelse av UVTS som ett generellt förebyggande arbete mot kriminalitet och otrygghet. Den skillnaden i perspektiv skapar spänningar och minskar träffsäkerheten i arbetet.

En positiv utveckling som kan stärka samverkan inom UVTS är polisens arbete med att utveckla Bob-samverkan i Umeå. Bob står för *Barn och unga i organiserad brottslighet*, och handlar om att på nationell, regional och lokal nivå fördjupa den sekundärpreventiva samverkan kring barn och unga som är kriminellt aktiva i miljöer kopplade till organiserad brottslighet, eller som riskerar att bli det. I Umeå kommun skulle en Bob-grupp på strategisk nivå (direktörer) kunna skapa bättre förutsättningar för styrning och ledning av det brottsförebyggande arbetet kopplat till organiserad brottslighet, där även UVTS ingår.

En angelägen uppgift för Bob-arbetet i Umeå är att försöka göra den sekundärpreventiva samverkan, riktad mot de barn och unga som är i akut risk för att rekryteras här och nu, snabbare och mer synkroniserad. Polisen i Umeå har flertalet gånger lyft att det saknas en "obruten reaktionskedja" från polis och kommun när ett barn börjar dras in i kriminalitet, och att insatserna är för långsamma i en värld där barn kan

gå från att flytta en väska till att anförtras ett morduppdrag på sex veckor. Då är det inte möjligt att arbeta i kommunfart, utan nya mer agila arbetssätt måste utvecklas.

Rekommendationer

Baserat på utfallet från uppföljningen ser vi som samordnar UVTS-arbetet att följande förändringar behövs:

1. Vi måste förstärka UVTS arbetsgrupp

UVTS arbetsgrupp har varit en plattform för att dela problembilder, diskutera behov och skapa gemensam förståelse för varandras roll i att förebygga rekrytering. Men för att fördjupa samverkan och samsyn behöver gruppen utvecklas.

- För att kunna koordinera UVTS-arbetet bättre, utveckla en bättre samsyn mellan förvaltningar och arbeta mer tillsammans behöver UVTS-arbetsgruppen mötas oftare än tre gånger per år (förslagsvis 5–6 gånger per år).
- För att bättre integrera arbetet med UVTS (som är inriktat på att förebygga rekrytering) med resten av det brottsförebyggande arbetet skulle UVTS-arbetsgrupp kunna få ett utökat ansvar att även koordinera det brottsförebyggande arbetet inom andra områden. Detta för att utveckla en bättre samsyn och mer koordinerade insatser.
- Mötena i UVTS arbetsgrupp skulle kunna schemaläggas så att gruppen får möjlighet att tillsammans föreslå innehåll på Umebrå sammanträden, så att den information som tas upp där är mer gemensam och förankrad.

2. Vi måste modernisera de förebyggande insatserna

Rekryteringen in i kriminalitet sker i dag snabbare, mer organiserat och mer digitalt än tidigare; de förebyggande insatserna har däremot inte förändrats i samma utsträckning. Kommunens och samarbetspartnerns insatser behöver därför motsvara den förändrade hastigheten och metoden i rekryteringen.

- Stärk kompetensmässiga satsningar för medarbetare kring unga, normbrytande beteende och brott.
- Utveckla nya arbetssätt för att kunna förebygga den rekrytering som sker på digitala plattformar.

- Utveckla flexibla arbetssätt som kan anpassas till snabba förändringar i de kriminella nätverkens strategier.

3. Vi måste förstärka det tidiga och kunskapsbaserade förebyggande arbetet

För att minska nyrekrytering och motverka etablering av kriminella miljöer behövs tidiga, samordnade och kunskapsbaserade insatser. Dagens system är ofta reaktiva och fragmenterade, vilket gör att riskindivider upptäcks först när problemen redan eskalerat.

- Etablera i den kommande BOB-gruppen en gemensam och operativ struktur för tidig upptäckt av riskbeteenden och avvikande mönster hos barn och unga.
- Utveckla SSPF-arbetet med fokus på konkreta insatser för barn och unga.

Slutsats: Det är bra. Det räcker inte.

Uppföljningen visar att UVTS är ett ambitiöst arbete där många bra insatser sker. Merparten av insatserna uppnår målen som var satta för den första perioden, och bland de som inte gör de finns det en plan för hur hinder kan överkommas och arbetet tas vidare. Engagemanget kring frågan är högt, såväl inom som utanför kommunen.

På totalen kan man utifrån uppföljningen säga att UVTS onekligen bidrar till att stärka barns skyddsfaktorer och minska deras riskfaktorer, vilket därmed minskar sannolikheten att de rekryteras till kriminell verksamhet.

Samtidigt ser vi att rekryteringen fortsätter ta fart.⁵ Mycket pekar på att fler barn dras in, att rekryteringen sköts alltmer professionellt och organiserat. Motparten satsar, utvecklar, skalar upp – då måste Umeå kommun också göra det, för att kunna möta den nya verkligheten ute i vårt offentliga rum, i våra skolor, runt våra idrottsplatser. Det vi gör nu räcker inte, när de kriminella nätverken gör mer.

Till skillnad från tidigare så är också rekryteringen mycket mer digital. Barn rekryteras inte bara genom fysiska kontakter, utan allt oftare genom möten i sociala medier (Snapchat, TikTok) eller på spelplattformar som Roblox, Minecraft eller Fifa.

5) Se beskrivningen i Nulägesanalys 2025.

Rekryteringen har digitaliserats – men inte det förebyggande arbetet. Vuxenvärlden, inklusive våra kommunala verksamheter, har låg kunskap om vad barn och unga gör sina digitala liv, och låg närvaro i digitala forum. Även här måste vi lära av våra motspelare, och mycket mer aktivt utveckla insatser riktade mot den digitala rekryteringen.

Budskapet om att vi behöver göra mer och stärka våra insatser kan ibland vara utmanande att ta emot. Samtidigt påminner den dagliga rapporteringen om att rekrytering

av barn och unga till kriminella miljöer är en verklighet – även i Umeå. Det handlar om våra egna barn och unga, som rör sig i sina skolor, på sina fritidsaktiviteter, i Umeå Centrum och även i sina trygga rum hemma, via de mobiler som öppnar dörrar till omvärlden.

Därför är det avgörande att vi fortsätter att samordna och utveckla våra insatser i samarbete mellan kommun, polis, näringsliv och civilsamhälle för att förebygga rekrytering av barn och unga till kriminella nätverk i Umeå.

Arbetsmarknad och integration

1. Pilot för öppenvårdsbehandling i kombination med arbetsrehabiliteringsinsatser

Syfte: Att personer med skadligt bruk och beroende, men med insats inom socialtjänsten och som socialtjänsten bedömer ha arbetsförmåga, kommer ut i arbetet. Det skapar i sin tur förutsättningar för stabilitet, ökad självständighet, och stärker föräldrars förmåga att erbjuda sina barn en bra uppväxtmiljö,

Mål för perioden 2024–2025: Få igång ett flöde av personer som aktualiseras till Arbetsmarknadstorgen från Hera eller Bryggan, målbild minst 5 aktualiseringar innan sommaren 2025.

DET HÄR HAR VI GJORT

Informationsträffar om arbetslivsinriktad rehabilitering har genomförts för personal på Hera och Bryggan. Personal och aktualiserade personer på Bryggan har varit med på en gemensam uppstart på Torget. Kontinuerlig kontakt mellan AMI och Hera/Bryggan.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen är delvis uppnådda. De planerade informationsträffarna har ägt rum. Målet med 5 aktualisering från Hera eller Bryggan har däremot inte uppnåtts. Hera har haft få klienter som bott på boendet och de som bott på HERA har haft aktiva planeringar med andra insatser. En aktualisering har inkommit från Bryggan; flera andra boende på Bryggan har även aktualiserats från vuxenheten eller försörjningsstödet till Torget, och startat upp sin arbetslivsinriktade rehabilitering. Insatsen fortsätter med målbild att öka antalet aktualiseringar från Hera och Bryggan.

2. Utveckling av inkludsmodell

Syfte: Att vuxna med kriminalvårdspåföljd får en sammanhållen process med ett brett utbud av insatser. Deltagarna i Insluss får information om arbetsförutsättningar, stöd som finns till arbete eller studier, insatser som Växtkraft, KRAFT, Våga Växa eller möjligheter till kortare lönestödsanställning inom Umeå kommun, jobb-skuggning, eller studiebesök hos Matchningskontoret.

Det i sin tur skapar tryggare uppväxtvillkor för deras barn, och minskar risken för kriminella kontaktytor. Samverkan mellan Kriminalvården, socialtjänsten, Arbetsförmedlingen och Arbetsmarknad- och integrationsenheten.

Mål för perioden 2024–2025: Komma igång med insatsen och arbetsätten; att alla aktualiserade deltagare får en handlingsplan.

DET HÄR HAR VI GJORT

Organisationen är på plats, arbetsätten har kommit igång, deltagare har fått ta del av insatsen. Insatsutbud till modellen har identifierats och två uppföljningar genomförts. Det finns en gemensam bild mellan samverkansparter om hur arbetet ska utföras och följas upp. Kriminalvården har genomfört breda utbildningsinsatser för samarbetsparter med fokus på deras klienter och deras specifika risker och behov.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Insatsens mål är uppnådda. Arbetsätten har implementerats och vidareutvecklats. De klienter som aktualiserats till Insluss har mycket riktigt ett stort behov av samordnat stöd, vilket visar att arbetsformen behövs och når rätt målgrupp. Uppföljningar visar att aktualiserade personer också i stor utsträckning tar del av de planerade insatserna.

Arbetsätten fungerar väl och är prioriterat bland samtliga medverkande parter. Insatsen kommer fortsätta framöver.

3. Föräldrastöd till utrikesfödda

Syfte: Att genom föräldrakurser riktade till utrikesfödda bidra till ökad förståelse för föräldraskap i Sverige, bryta isolering, öka språkinläring, främja integration, och motverka desinformation om socialtjänsten, för att bidra till trygghet för hela familjen. Föräldrakurser (om 8 veckor) erbjuds i samverkan med skolor, förskolor och civilsamhället, främst på Ersboda och Ålidhem. Gemensam middag följs av att föräldrarna går på kurs medan barn leker med aktivitetsledare. Besök av samarbetspartners som socialtjänsten och polisen kan ingå.

Mål för perioden 2024–2025: Inom ramen för projektiden för *Salam Familj växer* (2023–2024) genomföra ett antal kursomgångar på Ersboda och Ålidhem. Stärka föräldrar, öka deras kunskaper om föräldraskap i Sverige och ge dem ökad trygghet i sitt eget föräldraskap. Att deltagande yrkesverksamma och frivilliga i våra kursledarutbildningar känner en ökad trygghet inför mötet med utrikesfödda föräldrar.

DET HÄR HAR VI GJORT

Under sommaren 2024 genomfördes sommaraktiviteter med familjer på Hedlunda, Väven och Gammlia. Under hösten 2024 genomfördes tre kursomgångar på Ersboda för föräldrar; ett nytt upplägg testades på Ersängsskolan där gruppen fick fortsätta träffas under en hel termin. Även läxhjälp för äldre barn har erbjudits i samband med föräldrakursen. Hösten 2024 genomfördes även utbildning för yrkesverksamma om bemötande av personer med olika utbildningsbakgrund, samt i *Salam familjs* metod och material. Förberedelser har gjorts för att fortsätta arbetet i ny tappning, inom projektet *Salam tillsammans*.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Insatsens mål är uppnådda. Under projektperioden har *Salam familj växer* genomfört 9 kurser, och nått 108 unika föräldrar. 93,3 procent av deltagande föräldrar svarade att de känner sig mer trygga som förälder i Sverige efter genomförd kurs. 93,2 procent angav att de bättre förstår vad socialtjänsten kan hjälpa till med och 75 procent att de var mindre oroliga eller rädda för socialtjänsten. 83,3 procent av deltagarna i utbildning en för yrkesverksamma angav att dagen var mycket givande; 57,1 procent svarade att de planerar att använda materialet *Salam familj* i sin verksamhet. Arbetsättet är framgångsrikt, och fortsätter i utökad form, med fler samverkansparter, inom ramen för projektet *Salam tillsammans*.

4. KRAFT

Syfte: Att fler kortutbildade utrikesfödda ska uppnå egen försörjning och öka sin självständighet i det svenska samhället. Detta uppnås genom ett heltäckande program som stärker deltagarnas erfarenheter, kompetenser och kunskaper om arbete och arbetsmarknaden. Programmet syftar också till att uppmuntra och stödja deltagarna i att förbättra sina kunskaper i svenska språket. Insatsen är heltidsbaserad och delas upp i tre steg: förberedande utbildning, praktik och anställning. Projekt under 2024, därefter implementeras arbetssättet i verksamheten.

Mål för perioden 2024–2025: Att erbjuda 30 deltagare att delta i insatsen under 2024 och genomföra 3–4 gruppstarter; att 70 procent av alla deltagare som genomför insatsen ska avslutas till arbete.

DET HÄR HAR VI GJORT

Krafts innehåll består av grundläggande utbildning (sambandsinformation, arbetsmarknadsinformation och språkutvecklande) på 6 veckor och praktik upp till 6 månader och därefter är målsättningen en anställning. Arbetsgivarstöd (exempelvis workshop med arbetsplatsen) ges parallellt med stödet till deltagarna. Syfte med aktiviteterna är att utveckla språket, höja kunskapsnivån om arbetsmarknaden och svenska samhället och nå en anställning.

Under 2025 kommer tre grupper att starta upp. Återträffar genomförs för deltagarna som är ute på praktik, för att diskutera hur det går, stöd i språket på arbetsplatsen samt att deltagarna får stöd av varandra. Språkutvecklarna och arbetsmarknadskonsulenterna har besökt deltagarna på arbetsplatserna. Studiebesök har genomförts på olika kulturevenemang ex Kvinnohistoriska museet, Norrlandsoperan, olika samhällsinstitutioner såsom tingsrätten samt även besökt fackföreningar som Kommunal.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen är delvis uppnådda. Sen juni 2024 har 29 personer varit aktiva i insatsen. 2025 kommer 3 grupper att startas upp. Resultaten utifrån uppsatt mål om 70 procent till anställning för insatsen är utmanande att redovisa då endast 6 månader gått vid tiden för uppföljning. Det vi dock kan se angående tidigare resultat är att en del lönestödsanställningar har övergått till reguljära anställningar, men att målet om 70 procent som avslutas till anställning inte uppnås.

Deltagare som genomgått insatsen har uttryckt att informationen de fått om samhället och arbetsmarknaden har varit otroligt värdefull, lett till förbättring i svenska språket och förbättrat självförtroende och ansvarstagande.

5. Framtidsverkstan

Syfte: Möjliggöra återgång till studier eller arbetsrelaterade insatser för ungdomar 16–20 år som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret och som saknar gymnasieexamen. Ett inaktivt och hemmasittande liv förebyggs genom individuella samtal, gruppaktiviteter och möjlighet till studiebesök och/eller PRASO.

Mål för perioden 2024–2025: Att erbjuda insatsen till alla ungdomar 16–20 som hoppar av gymnasiet, att deltagarna ska gå vidare till studier/arbete/annan insats inom 3 månader, att insatsen ska upplevas som meningsfull och givande av de deltagande ungdomarna.

DET HÄR HAR VI GJORT

Alla ungdomar som hoppat av gymnasiet har erbjudits insatsen. Deltagande ungdomar har fått vägledande samtal i syfte att återuppta studier. Studiebesök har gjort spå folkhögskolor, introduktionsprogram och nationella program, och PRASO erbjudits på introduktions- och nationella program. Kontakt har etablerats med studie- och yrkesvägledare för personlig vägledning. Motiverande samtal har genomförts, samt aktiviteter som förbereder för arbetslivet såsom CV-skrivning, intervjuövningar, orientering på jobbsökningssidor, jobbskuggning, bussträning, med mera. Deltagare har även erbjudits möjlighet till fysisk aktivitet och social samvaro, allt för att motverka isolering, stärka självförtroende och motivation.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen är i huvudsak uppnådda. Antalet unga som stannar hemma efter skolavbrott minskar. 62 personer har deltagit i insatsen sen april 2024, 50 procent tjejer och 50 procent killar. Endast 13 procent av deltagarna avslutas efter 3 månader, många behöver längre tid, men när de väl avslutas så går 59 procent vidare till en för individen positiv lösning, varav 41 procent vidare till studier. Framtidsverkstan förebygger hemmasittande genom att snabbt erbjuda ett nytt sammanhang och hjälp att hitta nya vägar. Samverkan fungerar bra, exempelvis med gymnasieskolor, folkhögskolor, vuxenutbildning eller med Matchningskontoret för praktikansskaffning.

Fritid

1. Utveckla På Ungas Hemmaplan

Syfte: Att ungdomar 13–23 år i riskzon för kriminalitet får möjlighet att på fritidsgården samtala med polisen och andra aktörer om brott, rättigheter, utanförskap, grupstryck och gruppval, för att öka deras kunskap och självinsikt men också förbättra relationer. Insatsen bygger på individuell vägledning, mentorprogram, möjlighet till praktik/sommarjobb, gruppmöten där unga får träffa företrädare för olika myndigheter, samt arvodering av unga för att leda andra unga.

Mål för perioden 2024–2025: Ökad skolnärvaro, förbättrade skolresultat, en självupplevd positiv förbättring i vardagen, ökad trygghet hos fritidsgårdens övriga besökare.

DET HÄR HAR VI GJORT

10 deltagande ungdomar valdes ut. Individuella introduktioner hölls för att kartlägga varje ungdoms utmaningar, förutsättningar och behov. Mentorer tilldelades och de 10 arvoderade ungdomarna fick ett schema innehållande arbetsuppgifter (som att leda aktiviteter för yngre) samt motiverande samtal för att öka skolnärvaro och förbättra skolresultat. Kontinuerliga samtal har förts med deltagande ungdomar kring deras upplevelser och behov. Skola, socialtjänst, polis och vårdnadshavare har bjudits in till dialogmöten och aktiviteter. PUH arrangerade även en resa till Stockholm där deltagande ungdomar fick besöka riksdagen och Fryshusets fritidsgård.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen är i uppnådda. Under tiden de deltagit i PUH har Fritid och andra aktörer sett en förbättring av deltagande ungdomars skolnärvaro och betyg, ett positivt förändrat beteende och förbättrat psykiskt och fysiskt mående. De öppna samtalen har bidragit till att bryta en rådande tystnads kultur, till förbättrad tillit och integration.

Det centrala har varit att bygga relationer med ungdomar och deras familjer, fånga upp behov och tidiga signaler samt möta unga på ett sätt som upplevs legitimt och äkta för dem. En lärdom från arbetet är att unga i riskzonen är i behov av en ständig vuxennärvaro - vuxna de har en relation och tillit till, som kan erbjuda den stimulans som ungdomarna annars riskerar att söka på olagliga eller destruktiva sätt. Relationsarbetet ger även mervärden i form av bättre förståelse för de ungas behov och utmaningar, vilket möjliggör bättre kartläggning och samverkan i arbeten som SSPF.

Målen för första perioden är uppnådda, men arbete kvarstår för att befästa arbetsättet (som inte sällan är utmanande och ställer höga krav på ledarna) samt för att sprida det till andra fritidsgårdar.

2. Samverka med föreningar i det förebyggande arbetet

Syfte: Samverka med ideella föreningar i det förebyggande arbetet med särskild prioritet på riktat förebyggande arbete för att stärka unga i risk att rekryteras av kriminella nätverk. Stärka det arbetet som redan görs, samt stötta föreningar som utöver sitt grunduppdrag vill ta ett större socialt ansvar, exempelvis genom att arbeta uppsökande för att nå ej föreningsaktiva barn och unga. Särskilt fokus på Ersboda, Mariehem, Teg, Umedalen och Ålidhem.

Mål för perioden 2024–2025: Öka möjligheterna för fler barn och unga att delta i föreningars aktiviteter genom att stärka föreningars kapacitet att rekrytera och behålla barn och unga. Målen för perioden är att arrangera 3 lokaldialoger med föreningslivet på de identifierade stadsdelarna, och att fördela det stöd som tagits fram för UVTS-arbetet utifrån riktlinjerna som beslutats av Fritidsnämnden.

DET HÄR HAR VI GJORT

Föreningsbyrån har genomfört fem lokala samverkansträffar i stadsdelarna Ersboda, Mariehem, Teg, Umedalen och Ålidhem. Föreningsbyrån har även möjliggjort för föreningar att söka ekonomiskt stöd (Stöd till insatser för att Umeå ska växa tryggt och säkert, UVTS-stöd), samt fördelat medel till de föreningar som ansökt. Sedan starten till och med september 2025 är det 26 beviljade ansökningar, 40 om man lägger till beviljade ansökningar inom projektet Umeå Summer zone, en ny sommarlovssatsning som pilotats under sommaren.

Två år i rad har Föreningsbyrån haft UVTS som tema på det årliga dialogmöte där alla föreningar i Umeå kommun bjuds in samt politiker. Utbildningsinsatser har genomförts för personalen och den brottsförebyggande samverkan med såväl polis som andra förvaltningar har fördjupats.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen för perioden är uppnådda. I avsaknad av forskningsutvärdering är det svårt att fastställa orsakssamband mellan insatser och observerade effekter, särskilt på kort sikt, men genom de fördelade UVTS medlen är det rimligt att anta att tillgången till trygga och meningsfulla fritidsaktiviteter ökat, vilket i sin tur möjliggör en mer meningsfull fritid. UVTS stödets samtliga medel har fördelats till föreningar.

En påtaglig förändring under perioden är att UVTS arbetet är mer känt och upplevs mer relevant och angeläget bland föreningar i Umeå. Det finns en tydlig vilja att bidra, även om föreningar ibland har svårt att göra mer än de redan gör, och kan vara osäkra kring UVTS stödet och vad man kan söka medel för. Samverkan mellan olika aktörer har fördjupats.

Förskolan

1. Arbeta förebyggande mot våld

Syfte: Att med utgångspunkt i Barnafrids utbildningspaket "Gruppspår förskola" kompetensutveckla förskolans personal kring våld och tecken på våldsutsatthet. Utbildningen ger rektorer och pedagoger i förskolan kunskap och verktyg för att upptäcka, bemöta och hjälpa barn som lever i utsatthet. Syftet är att höja kunskapsnivån kring våldsutsatta barn, och därmed på sikt att färre barn utsätts för våld eller själva blir våldsutövare. Insatsen riktas till alla kommunala förskolor men utbildningsinsatserna inleds 2025–2026 på utvalda områden/förskolor för att sedan utökas till övriga kommunala förskolor.

Mål för perioden 2024–2025: Att antalet orosanmälningar till socialtjänsten ökar på förskolor som fått ta del av utbildningen, samt att personalen som går utbildningen upplever att utbildningen är relevant och ökar deras kunskap.

DET HÄR HAR VI GJORT

Personal i identifierade områden har arbetat med basutbildningen *Våld mot barn* som innehåller följande teman: 1) Vad är våld mot barn och barnmisshandel?, 2) Hur kan ni upptäcka att ett barn är utsatt för våld?, 3) Hur kan ni bemöta och fråga ett barn som ni misstänker är utsatt för våld?, 4) Agera för barnet – anmäl oro till socialtjänsten, 5) När barn blir utsatta för våld, kränkningar och mobbning på förskolan., 6) Tillitsfulla relationer med vårdnadshavare, 7) "Okej med dig" – samtycke i förskolan. Ytterligare utbildningsinsatser är planerade med fokus på nästa områden. Samarbeten är inledda med socialtjänsten, familjecentralen Ersboda, familjecentralen Ålidhem samt Länsstyrelsen Västerbotten. Insatsen följs av forskare vid Linköpings Universitet.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen för perioden är uppnådda. Det kommer fler orosanmälningar från förskolor där utbildningen ägt rum, vilket är ett positivt tecken på att ökad kompetens också leder till handling. Rektorerna rapporterar att pedagoger efter utbildningen känner sig tryggare i att identifiera och agera vid tecken på våldsutsatthet. Detta i kombination med positiva utvärderingar efter utbildningstillfällena visar att utbildningen upplevs relevant och att den ger verktyg som direkt kan tillämpas.

2. Utbildning kring hederskultur och hedersvåld

Syfte: Att öka rektorers och förskolepedagogers kunskaper och medvetenhet om hedersrelaterat våld och förtryck och hur det kan ta sig uttryck i förskolan. Kompetenshöjning sker genom en webbaserad utbildning som erbjuds av Länsstyrelsen Luleå/Gävle. Den kompletteras med handledning och stöd till personalen, och framtagandet av gemensamma rutindokument kring hedersrelaterat våld och förtryck.

Mål för perioden 2024–2025: Ökade kunskaper hos förskolepersonal kring hederskultur och hedersvåld, som resulterar i fler orosanmälningar till socialtjänsten om hedersrelaterat våld och förtryck. Framtagande av rutindokument.

DET HÄR HAR VI GJORT

Utbildningen *Våld mot barn* (se föregående insats) berör i delar hedersrelaterat våld och förtryck, något som också prioriterats som en viktig fråga under utbildningstillfällena. Planering fortgår för en mer specifik utbildning på ämnet. Alla kommunala förskolor har också erbjudits Länsstyrelsens webbaserade utbildning. Mycket fokus under perioden har legat på att etablera kontakt med relevanta samverkanspartners med expertis om hedersrelaterat våld och förtryck, samt att ta fram utbildningsmaterial.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen för perioden är delvis uppnådda. Pedagogerna har fått viss ökad kunskap, vilket syns i utbildningens utvärdering samt i ett ökat antal orosanmälningar rörande hedersrelaterade ärenden. Att öka rektorernas och pedagogernas kompetens inom det här området är ett mycket angeläget arbete. Eftersom det är ett mycket komplext ämne finns det ett större behov av kompetenshöjning än enbart det som tillförs under utbildningen *Våld mot barn*, varför ytterligare utbildning håller på att förberedas. Rutindokument är under framtagande men inte helt klart.

3. Närvarofrämjande åtgärder

Syfte: Att bedriva uppsökande verksamhet för att en så stor andel som möjligt av barn 3–5 år får ta del av förskolans undervisning. Detta för att möjliggöra förskolans kompensatoriska uppdrag och för att alla barn ska vara så väl förberedda som möjligt inför övergången till grundskolan.

Mål för perioden 2024–2025: Att ta kontakt med alla vårdnadshavare till barn 3–5 år som inte deltar i förskoleverksamhet. Säkerställa att samtliga förskolor följer den närvarofrämjande rutinen, samt att information gått ut till vårdnadshavare om vikten av närvaro i förskolan.

DET HÄR HAR VI GJORT

Barn som inte är i förskolan i tillräckligt stor utsträckning har identifierats. Information har getts till alla vårdnadshavare om vikten av närvaro i förskolan, och vårdnadshavare till barn 3–5 år som inte deltar i förskoleverksamheten har kontaktats med erbjudande av plats. Alla förskolor har påmint om vikten av att följa de närvarofrämjande rutinerna.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen för perioden är uppnådda. Det är tydligt att fler pedagoger och vårdnadshavare har fått bättre insikt om vikten av närvaro i förskolan.

Det är viktigt att fortsätta och att utveckla arbetet. Även om alla förskolor följer den närvarofrämjande rutinen så gör alla inte det i samma utsträckning. Gällande information till vårdnadshavare om vikten av närvaro kan det upprepas vid fler tillfällen, exempelvis vid såväl introduktion som föräldramöten.

4. Kompensatoriska insatser genom strukturtillägg

Syfte: Att genom strukturtillägg i förskolornas budget, baserat på barns socio-ekonomiska förutsättningar, stärka förskolans kompensatoriska uppdrag och ge bättre förutsättningar för undervisning och utbildning. Exempelvis genom möjlighet att vistas i mindre grupper och att i större utsträckning delta i lärande samtal med förskolepersonal.

Mål för perioden 2024–2025: Fördela strukturtillägg till de förskolor som erhåller det, och ge information till rektorer om vikten av att använda strukturtillägget i ett utjämnande syfte.

DET HÄR HAR VI GJORT

Strukturtilläggen har fördelats till förskolorna baserat på barnens socio-ekonomiska förutsättningar, utifrån en framtagen mall och en aktuell prognos. Dialog har skett med rektorer för att öka kunskapen om syftet med tillägget, så att det används för att stärka förskolans kompensatoriska uppdrag och jämna ut skillnader i förutsättningar och behov.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen för perioden är uppnådda; de flesta rektorer förstår vad syftet med tillägget är och varför det fyller ett viktigt syfte. Men i dialog med rektorer framkom det att det i rektorernas budgetmall inte går att se hur mycket de specifikt erhåller i strukturtillägg, vilket gör det svårare att rikta användningen av tillägget. Här finns en förbättringsmöjlighet. Inför 2026 kommer rektorerna att kunna se hur mycket strukturtillägg de erhåller genom en aktuell budgetmall.

Grundskolan

1. Utveckling av *Operativa teamet*

Syfte: Att i nära samverkan mellan skola och socialtjänst arbeta uppsökande och trygghetsskapande i skolmiljön på Ersängsskolan. Teamet, som består av två personer från socialtjänsten och två från utbildning, arbetar med generella insatser mot elevgrupper 1–12 år, samt med individorienterade insatser till specifika elever och deras vårdnadshavare. Detta för att öka trygghet och studiero, stärka eleverns skyddsfaktorer, tidigt uppmärksamma elever i behov av extra stöd och kunna erbjuda dem samordnat stöd.

Mål för perioden 2024–2025: En ökad skolnärvaro och förbättrade studieresultat hos elever och grupper som varit föremål för teamets insatser samt hos eleverna i stort, ökad trygghet på skolan och färre konflikter, förbättrad arbetsmiljö för lärare som ger ökat fokus på lärande och undervisning samt fördjupad kontakt och ökad tillit mellan skolan och vårdnadshavare.

DET HÄR HAR VI GJORT

Under perioden har det operativa teamet vid Ersängsskolan genomfört omfattande insatser för att främja trygghet, öka skolnärvaron och stödja elevernas sociala utveckling i årskurs 4–6. Arbetet har bedrivits både på grupp- och individnivå.

På gruppnivå har teamet organiserat rastaktiviteter, hållit tematiska träffar i tjej- och killgrupper samt samverkat med externa aktörer såsom Fritidsbanken, polisen m fl. Dessa insatser har skapat meningsfulla sammanhang för eleverna och ökat deras medvetenhet om samhällsfrågor.

På individnivå har teamet erbjudit dagliga stödsamtal, upprättat handlingsplaner och genomfört hembesök i samarbete med mentorer, elevhälsa och vårdnadshavare. För elever med problematisk frånvaro har särskilda motivationshöjande insatser och kontakt med alternativa verksamheter möjliggjort en återgång till undervisningen.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

- **Trygghet:** Målet att öka tryggheten har uppnåtts i mycket stor utsträckning. Detta bekräftas av både elevenkäten och lärarenkäten. Konflikter hanteras snabbare och mer effektivt.
- **Skolnärvaro:** Viss positiv effekt har noterats för särskilt utsatta elever, men den totala närvaron på mellanstadiet har inte förändrats nämnvärt under läsåret.
- **Studieresultat:** Medelbetygspoängen i svenska och matematik har ökat, liksom andelen godkända elever i matematik och engelska jämfört med föregående år.
- **Arbetsmiljö:** Enkät svar visar att teamet har bidragit till en förbättrad arbetsmiljö för lärare, särskilt genom att avlasta i det sociala arbetet kring eleverna.

Utmaningar:

- Teamets närvaro under raster har upplevts som ojämn, vilket pekar på behovet av intensifierade insatser.
- Otydligheter i teamets uppdrag har försvårat intern samverkan och påverkat effektiviteten negativt.

Med anledning av dessa utmaningar genomförs under hösten 2025 en omstart av arbetet, med fokus på tydligare uppdrag och strukturer för att stärka teamets funktion och genomslag.

2. Utveckling av ett mobilt operativt team

Syfte: Att det mobila operativa teamet ska vara en flexibel stödresurs som inte är knuten till en enskild skola, utan kan verka över flera skolor inom kommunen. Teamet ska kunna bistå rektorer, lärare, specialpedagoger/speciallärare, socialpedagoger, elevassistenter, skolvårdar och elever på skolor där särskilda utmaningar uppstått, exempelvis kopplat till normbrytande beteenden såsom ökad skadegörelse, konflikter eller oro kring att elever är på väg in i gängkriminalitet. Teamets målgrupp är främst elever i åldern 10–12 år som uppvisar riskbeteenden, samt deras vårdnadshavare. Arbetet ska vara relationsskapande och främjande, med fokus på att tidigt identifiera och bryta negativa utvecklingsmönster. Insatserna ska ske i nära dialog med skolans befintliga aktörer, såsom rektor, lärare, elevhälsa, fältare och SSPF-grupper.

Mål för perioden 2024–2025:

- Ökad skolnärvaro på både individ- och gruppnivå.
- Ökad trygghet och minskad konfliktnivå i klasser där problem har identifierats.
- Stärkt förmåga hos skolor att kartlägga och agera på problem kopplade till normbrytande beteenden.
- Förbättrad samverkan och informationsdelning kring elevgrupperingar som sträcker sig över flera skolor.
- Ökad medvetenhet hos skolpersonal om riskfaktorer och elevgrupper i behov av särskilt stöd.
- Förbättrad dialog och stöd till vårdnadshavare, med fokus på att skapa gemensam förståelse och samarbete kring elevens utveckling.

DET HÄR HAR VI GJORT

Mobila operativa teamet startades upp den 22 april. Under vårterminen har teamet successivt etablerat sin verksamhet och börjat hitta in i sina uppgifter. Samverkan har etablerats genom möten med relevanta aktörer såsom elevhälsan, pedagogiska stödteamet, fältgruppen, områdespolisen, fritidsverksamheter och socialtjänsten.

Teamet har utvecklat centralt arbetsmaterial, inklusive elevscreeningverktyg, samtalsfrågor till vårdnadshavare, dokumentationsrutiner, utvärderingsdokument, samtyckesdokument, styrdokument.

De har även deltagit i elevärenden i form av uppstart, uppföljning och avslut, samt presenterat verksamheten på rektorskonferens och vid enstaka skolor.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Det är i dagsläget för tidigt att bedöma måluppfyllelse. Teamet har nyligen påbörjat sin verksamhet och är i en fas där de successivt etablerar sitt uppdrag samt bygger upp viktiga samverkansstrukturer. Arbetet med att identifiera frånvårsmönster, genomföra kartläggningar och inventera evidensbaserade metoder och material för arbete i klasser har inletts.

Eftersom målen för perioden är ambitiösa – med fokus på skolnärvaro, trygghet och samverkan – är det inte rimligt att redan nu förvänta sig konkreta effekter. Insatsen är komplex och i ett tidigt skede, vilket innebär att resultat först kan förväntas efter en längre arbetsperiod. Därför har insatsen markerats som grå i väntan på nästa utvärdering.

Gymnasiet

1. Säkerhetssamordnare kartlägger arbete på samtliga gymnasieskolor, utifrån ett brottsförebyggande och trygghetsskapande fokus.

Syfte: En säkerhetssamordnare anställs för att arbeta operativt i skolmiljön på Dragonskolan. Genom att kartlägga, förebygga och motverka olika problem bidrar samordnaren till ökad trygghet och färre konflikter i korridorerna, färre obehöriga i skolan (och därmed minskad risk att få in kriminella aktörer), bättre kunskap om den lokala brottsproblematiken, tidig upptäckt av elever i risk att dras och snabbare och mer träffsäkra insatser.

Mål för perioden 2024–2025: Färre obehöriga i skolmiljön på Dragonskolan, minskad droghandel på området, ökad vuxen närvaro utanför klassrummen, en resurs för rektorer med förhoppning om minskad belastning för skolledningen.

DET HÄR HAR VI GJORT

Säkerhetskulturen på gymnasieskolorna har ökat genom utbildning, lägesbilsbeskrivning, samverkan samt synlighet av samordnare i de öppna ytorna. Samordnaren har arbetat aktivt med att kartlägga och motverka närvaro av obehöriga, samt satt in situationella åtgärder för att minska sårbarheter (exempelvis låsa dörrar och kartlägga områden där elever uppehåller sig utan vuxen tillsyn). Personal har fått utbildning i drogtecken och symptom för att kunna identifiera drogpåverkade elever. Vuxen närvaro utanför lektionsalarna har stärkts. Ökad samverkan mellan säkerhetssamordnare, skolvårdar, elevhälsan, skolledning, pedagoger, övrig personal på skolan samt relevanta samverkansgrupper som SSPF.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Insatsen har i huvudsak uppnått målen. Det finns nu en mer systematisk och regelbundet uppdaterad lägesbild över de mest vanligt förekommande brottskategorierna på Dragonskolan vilket också gör det lättare än tidigare att följa situationen och få en förståelse för läget. Upptäckta fall om obehöriga i skolmiljön har ökat – inte minskat som det står i målet – men det beror inte på tilltagande problem utan på en ökad anmälningsbenägenhet och bättre ”glasögon”, vilket snarare gör det till ett friskhets tecken. Droghandel på skolområdet har i princip försvunnit. Personal har blivit bättre på tidig upptäckt och meddelar säkerhetsteamet eller polisen i större utsträckning. God samverkan med polisen. Den vuxna närvaron utanför lektionsalar har förstärkts genom regelbunden närvaro av samordnare och skolvårdar vilket förbättrat tryggheten. Bland hela personalen har medvetenheten om säkerhetsfrågor och beredskapen för att hantera problem förstärkts. Det gäller såväl risken för rekrytering till kriminella nätverk (fokus på UVTS) men också det viktiga förebyggande arbetet mot allvariga våldssituationer i skolmiljön, som efter händelserna i Örebro och ändringar i skollagen är ett viktigt utvecklingsarbete.

2. Förebygga skolmisslyckande

Syfte: Förebygga skolmisslyckande, som är en stor riskfaktor för att dras in i kriminalitet. Detta genom 1) elevstödande verksamheten i form av elevkonsulenter, 2) ett utökat antal platser på yrkesintroduktionen (IMY), som ger elever som skulle haft svårt att gå ut vissa andra inriktningar en möjlighet till utbildning alternativt arbete.

Mål för perioden 2024–2025: Att elever i behov erbjudits stöd från elevkonsulenter och därmed känt en ökad trygghet; att antalet elever på yrkesintroduktionen ökat till följd av att platserna blivit fler.

DET HÄR HAR VI GJORT

Utökad närvaro av vuxna i skolmiljön, varav elevkonsulenter som har kunnat arbeta utifrån elevernas behov. IMY har fått en ytterligare inriktning med 14 elever, och totalt har platserna utökats med 25 elever. Alla platser har fyllts. Avhoppen har minskat med tio procentenheter vilket är positivt utifrån elevernas möjlighet till framtida anställningsbarhet.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Insatsen har uppnått målen ovan. Elever i behov har fått stöd av elevkonsulenter. I samråd med eleverna förlängs ofta det stödet vilket visar att det är uppskattat. Rektorerna lyfte elevkonsulenter som ett viktigt stöd, som bidrar till att förebygga avhopp från gymnasiet. UGS har goda resultat vad gäller trygghet (8.7 för UGS, jmf riket 8.4). Platserna på IMY har utökats, och de extra platserna har fyllts.

3. Förebygga genom fortbildningsinsatser

Syfte: Öka elevers kunskap om sexualitet, samtycke, hedersrelaterat våld och förtryck för att förebygga våld och sexuell exploatering. Det finns en stark koppling mellan våldsutsatthet, eget våldsutövande, dåligt psykiskt mående och risken att dras in i gängmiljöer, där tjejer ofta utsätts för sexuell exploatering. Utbildning av personalen inom våld och drogtecken och revidering av planer är också en viktig del av det förebyggande arbetet.

Mål för perioden 2024–2025: Att samtliga elever i årskurs 2 på Dragonskolan har genomgått utbildningen *Sex mot ersättning* och upplevt den som meningsfull. Att personalen genomför den grundläggande utbildningen mot hot och våld, och utbildas i sexualitet, samtycke och relationer. Att planen mot hot och våld ska revideras och implementeras.

DET HÄR HAR VI GJORT

Samtliga elever i årskurs 2 på Dragonskolan har genomgått utbildningen *Sex mot ersättning*. Även berörda mentorer och ämneslärare deltog. Samma utbildning har även genomförts på Maja Beskow årskurs 3.

Ungefär 80 procent av personalen i elevhälsan deltog i RFSUs utbildning om sex, samtycke och relationer, cirka 90 procent deltog i utbildningen om hot och våld.

Planen mot hot, våld och otillåten påverkan har reviderats och implementerats i verksamheten. Planen mot hedersrelaterat våld och förtryck är i revidering, men inte klar.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen är i huvudsak uppnådda. Utvärderingarna från utbildningarna visar att yrkesverksamma känner sig stärkta i sina kunskaper och i sin förmåga att prata om problemen med eleverna, vilket leder till bättre undervisning. De upplever sig ha fler verktyg och att ha blivit stärkta i sina roller.

Utbildningen *Sex mot ersättning* har upplevts som meningsfull och kunskapshöjande av eleverna; 97 procent av de som svarat på utvärderingsfrågorna skulle rekommendera andra att gå samma utbildning.

Revideringen och implementering av planen mot hot, våld och otillåten påverkan har också ökat medvetenheten kring frågorna, stärkt det gemensamma engagemanget och samverkan. Fler kränkningsärenden anmäls nu, när en större andel av personalen är på tå kring våldsspiralen och vikten att bryta negativa utvecklingar tidigt.

4. Upphandling av nya lås- och passersystem

Syfte: Att få på plats ett nytt lås- och passersystem för att möjliggöra bättre kontroll av vem som uppehåller sig på gymnasieskolorna och förebygga problem med passerkort som inte lämnas tillbaka. Det leder till bättre kontroll över de som passerar skolornas entré, färre obehöriga i skolmiljön, minskad risk för rekrytering i skolornas lokaler och ökad trygghet.

Mål för perioden 2024–2025: Få till en upphandling av ett nytt system för att få bättre kontroll över utlämnade taggar och minde beroende av manuell hantering av behörigheter.

DET HÄR HAR VI GJORT

En arbetsgrupp har påbörjat en förstudie till upphandling av nytt överordnat IT-system. Vid inventering framkom det att hela Umeå kommun kan beröras av de brister som idag finns. Beslut togs då att avvakta förstudien och i stället inleda samtal med Teknik- och fastighetsförvaltningen kring gemensamma lösningar. Två arbetsgrupper är igång, en som ska inventera hur det ser ut i kommunen i stort och göra en kartläggning av befintliga system, en som ser på utbildningsförvaltningens specifika behov.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målet är inte uppnått då inget nytt system har upphandlats, men valet att vänta har skett av goda skäl då en gemensam IT-lösning är fördelaktig för kommunen i stort, och kommer gynnas av ett ordentligt förstudiearbete. Arbetet fortskrider i samverkan med Teknik och fastighet.

Kultur

1. Utveckla *Kultur för hälsa*

Syfte: Att ge elever på mellan- och högstadiet som har särskilda behov och inte klarar en full skolgång möjlighet till konstnärligt skapande under deras flexitid, under ledning av lärare från Kulturskolan. Detta för att främja bättre psykisk hälsa, möjliggöra relationsbyggande med andra vuxna än skolpersonalen i en aktivitet som inte är knuten till prestation och bedömning, och på sikt främja ett bättre mående och skolgång.

Mål för perioden 2024–2025: Att erbjuda fler än de nuvarande skolorna insatsen *Kultur för hälsa* i deras lokaler, för att därmed nå fler elever. Att elever och personal ska uppleva att insatsen är värdefull och leder till ett bättre mående.

DET HÄR HAR VI GJORT

Urval till grupperna har gjorts tillsammans med elevhälsa och rektorer på de aktuella skolorna. Arbetet har fortsatt på Västangård, med tre Kultur för hälsa-grupper som har arbetat med konstvandringar, utforskande av närområdet och eget skapande, samt arrangerat en utställning på skolan. Dans för hälsa har fortsatt på Ersängsskolan och Carlslundsskolan.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen är delvis uppnådda. Verksamheten är mycket uppskattad, utvärderingar visar att personal och elever tycker att verksamheter fungerar väldigt bra och är givande.

Gällande målet att nå fler elever så har Dans för hälsa kunnat startas upp nytt på Carlslundsskolan. Kulturskolan har enbart ett visst antal pedagoger i denna del av verksamheten, därför kan utökning av aktiviteten inte ske i så mycket större omfattning.

2. Utveckla Afterschool

Syfte: Att ge elever på Ålidhemsskolan, Mariehemsskolan, Bräntbergsskolan och Ersängsskolan möjlighet att varje vecka och utan anmälan delta i filmgrupp, poesi-grupp, musikverkstad, cirkus- eller dansgrupp. Trösklarna till deltagande är låga eftersom aktiviteten sker i nära anslutning till skoltid, i skolmiljön, och varken kräver avgifter eller behov av vuxenstöd exempelvis i form av skjutsar. Den ger fler barn tillgång till en meningsfull fritid och ett socialt sammanhang med andra barn och unga med liknande intressen.

Mål för perioden 2024–2025: Nå fler elever med lågtröskel-utbudet, för en meningsfull fritid och ett sammanhang med andra unga utan krav på prestation och resultat. Bygga verksamhet där fler lärare från Kulturskolan under perioden börjar erbjuda kulturaktiviteter genom Afterschool, exempelvis genom att starta fler skolkörer.

DET HÄR HAR VI GJORT

Afterschoolverksamheten har fortsatt, i form av återkommande lågtröskelverksamhet på Ålidhem, Mariehem och Ersboda. På Ålidhemsskolan: musikverkstad för Högstadiet, filmgrupp i åk 5-8, två dansgrupper. Mariehemsskolan och Bräntbergsskolan: kör tillsammans med Mariehemsskolans fritidshem, musikverkstad på Bräntbergsskolan. Ersängsskolan: cirkus, drama, musikverkstad, poesi och skapande på Ersboda bibliotek.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen är uppnådda. Det har blivit fler deltagare och många återkommer, aktiviteterna är uppskattade och fyller en viktig funktion. Det har även blivit något fler lärare, vilket behövs då många aktiviteter kräver två lärare för att bli meningsfulla. En framgångsfaktor har varit att jobba med grupperna tydligt mot ett konkret mål, exempelvis ett uppspel, uppvisning eller utställning för att det ska bli mer meningsfullt.

3. Samverkan med föreningar på Väven

Syfte: Ge fler föreningar möjlighet att arbeta i garderoben på Väven för att få extra inkomst. Den möjligheten finns redan, men kan utvecklas till fler föreningar och med ett tydligare fokus på föreningar som vill arbeta med integration eller låga trösklar. Möjlighet för personer som annars inte skulle tagit sig till Väven att upptäcka huset och verksamheten.

Mål för perioden 2024–2025: erbjuda föreningslivet möjlighet att arbeta i garderoben. Få in åtminstone en ny förening till garderobsverksamheten.

DET HÄR HAR VI GJORT

Kontakt har tagits med Föreningsbyrån under 2025.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Aktiviteten har av olika anledningar (bla att behovet av nya föreningar har ej funnits) kunnat starta först under hösten 2025, utvärdering måste därför skjutas framåt i tiden

4. Samverkan med föreningen *Selam* för att lyfta andra kulturuttryck

Syfte: Att i samverkan med föreningen *Selam* inkludera fler artister från andra kontinenter, i första hand Afrika och Sydamerika, för att befästa Vävens roll som en internationell venue, bredda publiken, ge minoritetsgrupper möjlighet att se sin egen kultur representerad i centrum samtidigt som majoritetsgrupper får möjlighet att upptäcka nya konstnärliga uttryck. Plattformen överbryggas kulturella klyftor och skapar möjlighet till social blandning och möten över kulturella barriärer.

Mål för perioden 2024–2025: tillsammans med *Selam* programlägga minst 3 föreställningar; locka minst 100 personer till varje föreställning.

DET HÄR HAR VI GJORT

Ett långsiktigt samarbetskontrakt har undertecknats mellan Programavdelningen och *Selam*, och ett grafiskt uttryck för samarbetet tagits fram. Juni 2024–september 2025 har konsert genomförts; ytterligare konserter var planerade men fick ställas in på grund av hårdare visumregler för utländska artister. Ny konsert planerad för november 2025.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen är delvis uppnådda. Det var inte möjligt att genomföra tre konserter under perioden på grund av visumrelaterade omständigheter utanför programavdelningens kontroll. Däremot har den genomförda konserten haft ett brett genomslag publikmässigt, med en bra blandning av målgrupper, och inriktningen har väckt ett stort intresse. Samarbetet med *Selam* fungerar väl och kommer att fortsätta.

5. Arbeta med *KulturCrew*, arrangörskunskap och kulturproduktion för unga

Syfte: Skapa en arrangörsutbildning för unga främst 13–16, där deltagarna ges verktyg att driva och genomföra egna arrangemang inom konst- och kulturområdet, med stöd av vuxna. Det skapar förutsättningar för delaktighet och inflytande över kulturutbudet i Umeå för fler målgrupper, och möjlighet till feriearbete som ung kulturarrangör. Samverkan mellan Kulturförvaltningen, Fritid Unga, civilsamhället och med Riksteatern Västerbotten regionalt.

Mål för perioden 2024–2025: Starta upp 2–3 Kulturcrews per år, möjliggöra 2–6 arrangemang av och för unga per termin, få till en bra geografisk spridning av arrangemangen och erbjuda minst ett tillfälle till feriearbete som ung kulturarrangör under projektperioden.

DET HÄR HAR VI GJORT

Hösten 2024: Informations- och nätverksarbete mellan samverkansaktörer. Våren 2025 startades *KulturCrew* upp på Storsjöskolan (Holmsund), Maja-Beskow, Ersängsskolan samt i Kulturskolans elevförening. Mot slutet på vårterminen var två *KulturCrew* fortfarande igång, och intresserade unga från andra *KulturCrew* har kunnat integrera de grupperna. Deltagarna har gått arrangörsutbildningar, har erbjudits möjlighet att "gå med en producent" på Norrlandsoperan, Väven och Umeå Teaterförening. Fyra arrangemang har genomförts under våren/sommaren, fler är planerade till hösten. *KulturCrew* har erbjudits under sommaren 2025 som feriearbete; 11 ungdomar har arbetat bland annat med att planera programpunkter till festivalen *Spelrum*.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen är uppnådda, och insatsen fortsätter utvecklas med målbild att göra det till en permanent verksamhet i Kulturskolans utbud. Det har funnits ett starkt engagemang bland deltagande unga och det är tydligt att det finns ett behov av den här sortens gemenskap, och av fler kulturarrangemang av och för unga.

6. Readers are leaders

Syfte: Lokalt förankrade bokklubbar för barn 6–9 år som leds av unga i högsta- och gymnasieåldern. Bokklubbarna är läsfrämjande, och ger äldre ungdomar möjlighet att agera positiva förebilder samtidigt som de utvecklar ledarskap och ansvarstagande. De skapar positiva sammanhang och förebygger skolmisslyckande genom att främja läsning och öka självkänsla. Arrangeras tillsammans med ABF, Rädda Barnen och Hashtag Sisterhood. Arbetssättet finns på Ersboda men ambitionen är att sprida det till andra områden, i första hand Ålidhem.

Mål för perioden 2024–2025: Ökat deltagarantal i bokklubbarna, ökat antal bokklubbar totalt, ökat antal utbildade ledare, samarbete med föreningslivet.

DET HÄR HAR VI GJORT

Projektledare anställd på 20 procent för att vidareutveckla satsningen *Readers are Leaders*. Efter stort intresse delades bokklubben på Ersboda i två separata grupper. Nya ungdomsledare har engagerats och utbildats. På Ålidhem har bokklubbupplägget testats med två ungdomsledare under våren.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen är uppnådda. Samarbetet med civilsamhället fortsätter. Att starta upp på ett nytt område (Ålidhem) har tagit tid men måste också få göra det för att arbetet ska bli bra och hållbart utifrån olika lokala förutsättningar. Det stora intresset från barn och vårdnadshavare visar att bokklubbarna möter ett behov och är uppskattade. Bokklubbarna stärker barns läsförmåga, skapar ett positivt sammanhang samt vana att vistas i och använda sig av biblioteken.

Strategisk utveckling

1. Samordna UVTS-arbetet

Syfte: *Möjliggöra struktur, riktning och framdrift i det kommunövergripande arbetet med Umeå växer tryggt och säkert genom att samordna insatser från olika förvaltningar, och skapa möjlighet till gemensam reflektion och samverkan mellan olika aktörer inom och utanför kommunen.*

Mål för perioden 2024–2025: Samordna möten i UVTS arbetsgrupp, möjliggöra gemensamt lärande, erfarenhetsutbyte och reflektion, följa upp aktiviteterna i Aktivitetsplanen och stötta andra verksamheter i att utveckla nya insatser.

DET HÄR HAR VI GJORT

Utvecklat gemensamma arbetsätt (däribland ett årshjul för möten och avstämningar) för UVTS arbetsgrupp, den samverkansgrupp som är plattformen för utveckling och uppföljning av UVTS Aktivitetsplan. Vi har samordnat möten, inventerat behov och haft terminsvisa avstämningar med representanter för de olika förvaltningarna. Vi har stöttat med orsaksanalyser, uppdaterat den gemensamma lägesbilden (rapporten *Nulägesanalys 2025*) och tillsammans med polisen föreläst om problembilden och UVTS-arbetet för olika kommunala verksamheter och externa aktörer. Vi har också stöttat upp i utvecklingen av nya insatser, exempelvis kring *Summer zone*.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen är uppnådda. Arbetsätten för UVTS arbetsgrupp börjar befästa, engagemanget i frågan är fortsatt högt, kunskap om problembilden och förståelse för vikten av det förebyggande arbetet har spritts i kommunen.

2. Erbjudna stöd med uppföljning av insatser

Syfte: Utifrån insatsernas uttalade syfte och mål (som tagits fram tillsammans med företrädare för de olika förvaltningarna) regelbundet följa upp status i Aktivitetsplanens olika åtgärder. Detta för att kunna uttala sig med säkerhet om arbetets måluppfyllelse, men också för att på ett kunskapsbaserat sätt kunna anpassa och förbättra Aktivitetsplanen.

Mål för perioden 2024–2025: Följa upp aktiviteterna i UVTS Aktivitetsplan halvårsvis, och på den grunden uppdatera Aktivitetsplanen. Erbjudna andra verksamheter stöd i att planera och genomföra uppföljningar.

DET HÄR HAR VI GJORT

Under HT-24 har samordnare haft enskilda avstämningar med alla representanter för verksamheterna i UVTS Arbetsgrupp, för att tillsammans med dem arbeta fram ett uppföljningsunderlag för varje insats i planen med utgång från SMARTa mål (sådana som är specifika, mätbara, accepterade, realistiska och tidsatta). Detta i enlighet med de krav som lagen om kommuners brottsförebyggande ansvar (SF 2023:196) ställer på det brottsförebyggande arbetet. Under VT-25 planerades och genomfördes en uppföljningsprocess där varje verksamhet fick rapportera in status kopplat till de identifierade målen och sedan diskutera dem tillsammans med samordnarna under nya avstämningar. Helheten synliggörs i denna rapport.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen är delvis uppfyllda. Hela Aktivitetsplanen har med kommunmått mätt följts upp på ett ambitiöst och mycket noggrant sätt. Det har varit värdefullt för det gemensamma lärandet, och för att få en överblick över hela UVTS-arbetet som är stort och därmed har en stor potential för spretighet. Att bygga upp en gemensam uppföljningsprocess har dock varit mer tidskrävande och svårt än initialt planerat. Att enas om syfte, mål och indikatorer för 46 insatser, och sedan följa upp dem, har krävt mycket arbete av samordnare och företrädare för verksamheterna. Slutsatsen från den första uppföljningen är att arbetssättet är viktigt, men att det inte finns tidsresurser för att följa upp var sjätte månad. Eftersom arbetssätt tar en hel del tid att implementeras och utvecklas innan man kan börja se effekter är det kanske inte ens önskvärt att följa upp så ofta, även om det fanns resurser att göra det. Men att fortsätta följa upp är avgörande för att säkerställa UVTS framdrift och träffsäkerhet.

3. Översyn av samverkansstrukturer kopplade till UVTS

Syfte: Att inventera vilka samverkansgrupper kopplade till det brottsförebyggande arbetet med fokus på barn och unga som redan finns i Umeå kommun, för att 1) skapa en gemensam nulägesbild av samverkansinfrastrukturen och därmed bidra till en gemensam förståelse av vad som redan finns och vad alla gruppers uppdrag är, 2) analysera risker för parallellarbete, för att därmed kunna föreslå förändringar.

Mål för perioden 2024–2025: Inventera och beskriva alla samverkansgrupper som finns inom Umeå kommun med fokus på normbrytande beteende hos barn och unga. Sprida den problembilden, och formulera rekommendationer.

DET HÄR HAR VI GJORT

Under 2024-2025 har Strategisk utveckling arbetat med att inventera samverkansgrupper. Uppgiften visade sig vara omfattande då det finns många samverkansgrupper, men få beskrivningar över uppdrag och struktur, vilket innebär att mycket information behövt hämta in via intervjuer. En första översyn av samverkansgrupper var färdig till mars 2025, när UVTS arbetsgrupp hade ett utökat möte. Utfallet presenterades muntligt till UVTS arbetsgrupp. Det visar att det finns många grupper, på olika nivåer och med olika inriktningar. De samlar ofta samma funktioner, men alla grupper har också olika inriktningar och uppdrag vilket innebär att det inte sker så mycket parallellarbete. Däremot är måluppfyllelse och effektivitet inte densamma i alla grupper, och det saknas en kommungemensam förståelse för hur hela samverkansinfrastrukturen ser ut. Att fastställa huruvida grupper borde utvecklas/läggas ner/sammanställas kräver en med fördjupad analys.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen är delvis uppfyllda. En första inventering har gjorts och återkopplats till UVTS Arbetsgrupp. Men det har saknats personalresurser hos Strategisk utveckling för att hinna med den med fördjupade analys som skulle krävas för att på ett kunskapsbaserat sätt kunna formulera skarpa rekommendationer om gruppernas vara eller inte vara. Planen för 2025/2026 är att en av de nya utvecklingsstrategerna med ansvar för brottsförebyggande som anställs på Strategisk utveckling ska få utrymme att i sin tjänst avsluta inventeringen.

4. Samverkan kring social sponsring

Syfte: Att tillsammans med föreningen Företagarna utveckla ett nätverk och en betalningsstruktur för att företag ska kunna bidra till Umeå växer tryggt och säkert, i huvudsak genom praktikplatser, volontärsarbete och sponsring av förebyggande insatser som utförs av civilsamhället. Förberedelser VT-2024, lansering HT-2024.

Mål för perioden 2024–2025: Samla kraften och involvera olika näringslivsaktörer i det brottsförebyggande arbetet, utveckla ett upplägg för social sponsring för att företag ska kunna bidra till *Umeå växer tryggt och säkert*, via sponsring förstärka civilsamhällets insatser, matcha företag med unga i behov av arbete.

DET HÄR HAR VI GJORT

Sedan juni 2024 har kommunen tillsammans med Företagarna etablerat ett strukturerat samarbete mellan näringslivet och civilsamhället för att motverka nyrekrytering. Ett hållbart och rättssäkert upplägg för sponsring har tagits fram, organisering av roller och ansvarsfördelning mellan Strategisk utveckling, Föreningsbyrå, Säkerhetsavdelningen och Företagarna har slagits fast, dialog fortgår med olika företag som vill bidra till fonden och med civilsamhällesaktörer som kan motta finansiering. Samarbetsavtal är klart med Rädda Barnen för att finansiera deras satsning "Frukostklubben" under de kommande tre åren.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen är i huvudsak uppfyllda. Samarbete mellan kommunen, näringslivet och civilsamhället har etablerats inom ramen för satsningen *Framtidens Umeå*. En struktur för sponsring har utvecklats och de första medlen betalats ut, men det är för tidigt att uttala sig om effekten av sponsringen. Matchning av företag med unga i behov av arbete: dialog är påbörjad kring olika upplägg, men är inte än i drift. Bostaden och Länsför säkringar Västerbotten var de enda aktörerna från det lokala näringslivet som deltog i ett pilotprojekt att ge ungdomar i åk9 sommarjobb. Här behövs ett fortsatt utvecklingsarbete.

Stöd och omsorg

1. Resursförstärka grunduppdraget

Syfte: Att utveckla och förstärka grunduppdraget, för att vara en tillgänglig socialtjänst som fler föräldrar och barn vill vända sig till för att få stöd, och därmed möta upp medborgarna med rätt insats i rätt tid, vilket bidrar till att färre barn dras in i gängkriminalitet.

Mål för perioden 2024–2025: Individ- och familjenämndens grunduppdrag är att tillgodose behov stöd och omsorg inom socialtjänstens lagstadgade ansvarsområde, för att stärka och trygga den enskilde att leva ett självständigt liv. Inom ramen för UVTS-arbetet har målet att grunduppdraget ska förstärkas genom att öka antalet anställda, att höja kompetensen om målgruppen barn och unga med normbrytande beteende. Fler ska erbjudas insatser av socialtjänsten och uppleva att de fått rätt insats i rätt tid. Fler föräldrar och barn ska vända sig till socialtjänsten för att få stöd, och att informationen och kommunikationen om Umeå kommuns socialtjänst ska förbättras.

DET HÄR HAR VI GJORT

I arbetet med att förstärka grunduppdraget ingår även de övriga aktiviteterna som är framtagna för Stöd och omsorgs UVTS-arbete, se kommande sidor i uppföljningen för mer information.

Ett arbete med att höja personalens kunskap kring målgruppen barn och unga med normbrytande beteende i risk att begå brott har pågått, genom utbildning och/eller kunskapsöverföring mellan medarbetare. Antalet anställda, på utredningsenheten barn och unga, har under året 2024 ökat för att säkerställa att socialtjänsten klarar av att förstärka grunduppdraget. Förstärkning har skett på mansmottagningen för att arbeta med unga som tvingas utöva våld i nära relation kopplat till hederskultur.

På myndighetsutövningen förstärks grunduppdraget för barn/unga/familj genom att förhandsbedömningen har flyttats från mottagningsenheten till utredning barn/unga för att effektivisera utredningsprocessen. En översyn av SIG (Social insatsgrupp) pågår för att tydliggöra målgrupp och organisering.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Flera av målen är uppnådda. Det har skett en ökning av antal anställda. Den interna kompetensen kopplat till barn och unga med normbrytande beteende har höjts, med särskilt fokus på barn och unga i risk att begå brott eller att återfalla i brott.

Gällande andra mål är måluppfyllelse svårare att fastställa i avsaknad av rätt indikatorer; brukarenkäter visar exempelvis att 93 procent av vårdnadshavare och 87 procent av unga 13–20 är nöjda med det stöd de fått från socialtjänsten men visar inte om de upplever att de fått rätt stöd i rätt tid. Föräldrasupporten (se uppföljning av insatsen sida 40) har underlättat för föräldrar att kontakta socialtjänsten, vilket har gått att följa genom ökning i antalet råd och stödsamtal av Föräldrasupporten.

Mer övergripande bidrar resursförstärkningen av grunduppdraget och de utvecklingsarbeten som påbörjats till ett bättre sammanhållande flöde i inkomna ärenden där brukare får träffa så få personer som möjligt och där ärenden handläggs snabbare. Familjebehandlingen tar emot fler och sätter in tidigare insatser vilket även förebygger placeringar.

2. Utveckla föräldraskapsstödet

Syfte: Att utveckla utbudet av föräldraskapsstöd och få fler att söka, för att därmed ge tryggare uppväxtvillkor för barnen och stärka deras skyddsfaktorer. Föräldraskapsstöd ger en tidigt förebyggande effekt på normbrytande beteende hos barn, och kan leda till ökad tillit till socialtjänsten efter en första positiv kontakt.

Mål för perioden 2024–2025: Utvecklat utbud, ökat antal kursgenomgångar, ökat antal sökande föräldrar, deltagande föräldrar stärks i sitt föräldraskap och känner en ökad tillit till socialtjänsten.

DET HÄR HAR VI GJORT

Fler program har införts och kursutbudet har ökat. Exempel på program som har införts och numera erbjuds är: *Active parenting*, *Lilla ABC*, *Föräldrar i konflikt*, *Funka tillsammans* och program för föräldrar till barn med problematisk skolfrånvaro. *Cope* har erbjudits sedan tidigare och finns fortfarande kvar. *Lilla ABC* kompletterar behovet av föräldrastöd för föräldrar med yngre barn. Familjerätten har under våren 2025 utbildat personal för att hålla föräldrastödet *BIFF* (Barn i föräldrars fokus).

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Insatsen har uppnått målen. Utbudet av föräldrastödsgrupper har utvecklats under 2024 och 2025. Under perioden januari till juli 2025 har 21 kursomgångar registrerats som avslutade. Det är en ökning från föregående år. Till föräldrastödsgrupperna har det varit 278 vuxna som har anmält sig för att delta, varav 193 har fullföljt grupperna. Det finns brukarenkäter kopplade till flera av stödgrupperna. I svaren från brukarenkäterna anger 100 procent att de har blivit hjälpta av att delta i gruppen. Av deltagarna i de olika föräldrastödsgrupperna är det mellan 97–100 procent som svarar att de skulle rekommendera föräldrastödsgruppen till andra föräldrar. De siffrorna går att tolka som ett mått som mäter tilliten till socialtjänsten och det stöd som erbjuds genom deltagandet i grupperna.

3. Föräldrasupporten

Syfte: Stärka föräldrar i sitt föräldraskap, för att därmed ge tryggare uppväxtvillkor för barnen och stärka deras skyddsfaktorer. Föräldrasupporten erbjuder vårdnadshavare stöd och vägledning i föräldraskapet. Stödet erbjuds individuellt eller i grupp, och Föräldrasupporten hjälper till att slussa vidare till annan hjälp vid behov, genom till exempel stödjande insatser, gruppverksamhet och individuellt stöd som anpassas efter föräldrar och barns behov. Familjecentralerna är bas för verksamheten.

Mål för perioden 2024–2025: Att föräldrar upplever en lätt tillgänglig socialtjänst, att de stärks i sitt föräldraskap, och att de upplever en ökad tillit till socialtjänsten efter en första positiv kontakt.

DET HÄR HAR VI GJORT

Föräldrasupporten har etablerats vilket har utökat utbudet av föräldrastöd och ökat antalet kursgenomgångar. Den planerade förstärkningen av verksamheten har varit pausad under delar av perioden, på grund av effektiviseringskrav.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen för perioden är uppnådda. Genom Föräldrasupporten har socialtjänsten blivit mer lättillgänglig för föräldrar i behov av råd och stöd. Föräldrasupporten kan lätt nås via telefon eller mail, och målet är återkoppling inom tre vardagar. Utvärderingsenkäter visar att de som använt sig av Föräldrasupporten i hög grad är nöjda och skulle rekommendera Föräldrasupporten till andra. I samtal framkommer att föräldrasupporten har fyllt luckor av råd- och stöd som föräldrar beskrivit att de haft behov av men inte kunnat få i verksamheten tidigare. Det finns 275 registrerade ärenden hos Föräldrasupporten från januari till juli 2025, det är en stor ökning jämfört med siffror från 2024. Insatsen uppnår därmed målen för perioden, men den planerade förstärkningen har inte kunnat äga rum.

4. Utöka och erbjuda fler barnfamiljer strukturerade familjebehandlingsinsatser

Syfte: Att fler barn, unga och familjer i behov av behandling erbjuds och får strukturerade familjebehandlingsinsatser.

Mål för perioden 2024–2025: Att erbjuda fler barnfamiljer strukturerade familjebehandlingsinsatser, att de familjer som får insatser påbörjar behandlingen inom godtagbar tid, att föräldrar stärks i sitt föräldraskap och att barn och unga som deltagit upplever att insatser gjort att familjen får det bättre.

DET HÄR HAR VI GJORT

Arbete har pågått sen 2024 för att minska placeringar genom att säkerställa att insatser på hemmaplan först uttömts. Målgruppen för de strukturerade familjebehandlingsinsatserna har utökats och förändrats. För att möta upp behoven har familjebehandlingen under våren 2025 genomfört en resursökning av personal (fler familjebehandlare och en gruppleddare).

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen är i huvudsak uppnådda. Antalet pågående familjebehandlingsinsatser har ökat, även innan resursförstärkningen. Ärenden hanteras inom tre månader, men Familjebehandlingen bedömer att kortare väntetid behövs för att inte familjers situation ska förvärras eller motivation till att ta emot behandling minska. 84 procent av de som svarar på utvärderingsenkäten har uppgett att de genom insatserna har stärkts i sitt föräldraskap. 82 procent av de barn som svarat uppger att de fått det bättre i familjen. Familjebehandlingen möter idag fler familjer som bedöms befinna sig på en lägre risknivå, vilket ökar förutsättningar för att undvika placering och andra mer ingripande insatser.

5. Även utveckla andra stöd och insatser till barn, unga och familjer

Syfte: Att genom framtagande av ny insats tillgodose fler familjers behov av avlastning, samordning och stöd, där barn och/eller föräldrar har funktionsnedsättning/psykisk ohälsa som leder till svårigheter att tillgodose barns behov.

Syftet är även att utveckla insatser och stöd med ett särskilt fokus på målgruppen barn och unga som är våldsutsatta och våldsutövare.

Mål för perioden 2024–2025: Fler barn och familjer med kognitiva svårigheter får stöd. Färre av de placeringsnära barnen som får insatsen blir placerade. Fler unga män som utövar våld i nära relation får stöd av mansmottagningen.

DET HÄR HAR VI GJORT

Arbete pågår med att ta fram en ny insats för att tillgodose behovet av avlastning, samordning och stöd för barnfamiljer, där barn och/eller föräldrar har funktionsnedsättning/psykisk ohälsa som leder till svårigheter att tillgodose barns behov. I arbetet ingår även en tydlig beskrivning av hur insatsen ska följas upp. En pilot har genomförts på första linjen med att ge stöd till barnfamilj i nära samarbete med barn-och ungdomspsykiatri som föll väl ut.

Insatser och stöd riktade mot målgruppen barn och unga som är våldsutsatta och våldsutövare håller på att ses över. Resursfördelning har genomförts, en medarbetare har anställts under våren 2025. Mätning av antalet män som får stöd har påbörjats för att möjliggöra uppföljning 2026.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

GÅTT Insatsen för att tillgodose fler familjers behov av avlastning, samordning och stöd, där barn och/eller föräldrar har funktionsnedsättning/psykisk ohälsa är inte färdig utan fortfarande under framtagande.

För att avgöra om fler unga män som utövar våld har fått stöd av Mansmottagningen behövs först mått som går att följa upp. Det är under framtagande.

6. Utöka ungdomsboendet med fler platser och utökad målgrupp, bland annat fokus på barn och unga med normbrytande beteende i risk för gängkriminalitet

Syfte: Att anpassa och utveckla Ungdomsboendet så att HVB-placeringar och externa stödboenden oftare kan avslutas genom att utsluss sker genom Ungdomsboendet och/eller tillsammans med andra hemmaplanslösningar.

Mål för perioden 2024–2025: Färre externa placeringar för barn/unga, minskning av normbrytande beteende hos de barn/unga som fått tillgång till Ungdomsboendet, förbättrade relationer och kommunikation i de familjer vars barn/unga tagit emot insatsen.

DET HÄR HAR VI GJORT

Aktiviteten är uppdelad i två delar: 1) verksamhetsförändring för Ungdomsboendet, 2) förändra arbetssätt innan, under och efter placering. Aktiviteterna är påbörjade. Verksamhetsförändring för Ungdomsboendet har genomförts och utvecklingen av det arbetet pågår. Arbetet med förändrade arbetssätt har under en period behövt pausas i avvaktan på rekrytering i olika verksamheter, men har startats upp under hösten 2025.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målet som fokuserar på verksamhetsförändringen, där verksamheten för ensamsamkommande barn (EKB) blev en del av Ungdomsboendet, är uppnått. De förändrade arbetssätten är inte genomförda.

Antalet externa placeringar har minskat sedan våren 2024. Minskningen är ett led i ett flertal åtgärder som genomförts efter beslut om aktiviteter med fokus på effektiviseringar. Fler av de aktiviteter som genomförts har fokus på stärkt uppföljning av placeringar. Att anpassa och utveckla Ungdomsboendet är en del i det effektiviseringsarbetet.

Gällande minskningen av normbrytande beteende hos barn/unga som fått tillgång till Ungdomsboendet har målet har inte följts upp under 2024–2025. Planen för hösten 2025 är att utveckla ett uppföljningsformulär för Ungdomsboendet.

Målet om förbättrade relationer och kommunikation följs delvis upp genom nationella brukarundersökningen under 2024–2025. 89 procent av de som svarade under 2024 uppgav att de fick den hjälp de behövde från boendet, i kontakten med exempelvis familj och vänner.

7. Utveckling av *Operativa teamet*

Syfte: Att i nära samverkan mellan skola och socialtjänst arbeta uppsökande och trygghetsskapande i skolmiljön på Ersängsskolan. Teamet, som består av två personer från socialtjänsten och två från utbildning, arbetar med generella insatser mot elevgrupper 1–12 år, samt med individorienterade insatser till specifika elever och deras vårdnadshavare. Detta för att öka trygghet och studiero, stärka elevers skyddsfaktorer, tidigt uppmärksamma elever i behov av extra stöd och kunna erbjuda dem samordnat stöd.

Mål för perioden 2024–2025: En ökad skolnärvaro och förbättrade studieresultat hos elever och grupper som varit föremål för teamets insatser samt hos eleverna i stort, ökad trygghet på skolan och färre konflikter, förbättrad arbetsmiljö för lärare som ger ökat fokus på lärande och undervisning samt fördjupad kontakt och ökad tillit mellan skolan och vårdnadshavare.

DET HÄR HAR VI GJORT

Under perioden har det operativa teamet genomfört ett brett spektrum av aktiviteter med syfte att stärka trygghet, skolnärvaro och social utveckling bland elever i årskurs 4–6 på Ersängsskolan. Arbetet har skett både på grupp- och individnivå. På gruppnivå har teamet organiserat rastaktiviteter, genomfört tematiska träffar i tjej- och killgrupper, och samverkat med externa aktörer som Fritidsbanken, Rädda Barnen och polisen. Dessa insatser har bidragit till att skapa meningsfulla sammanhang för eleverna och ökat deras medvetenhet om viktiga samhällsfrågor. På individnivå har teamet erbjudit dagliga stödsamtal, upprättat handlingsplaner och genomfört hembesök i samverkan med mentorer, elevhälsa och vårdnadshavare. I vissa fall har elever med problematisk frånvaro fått stöd att återgå till undervisning genom motivationshöjande insatser och kontakt med alternativa verksamheter.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Insatsen har delvis uppnått målen. Målet att öka tryggheten har nåtts i mycket stor utsträckning, vilket bekräftas av både elevenkäten och lärarenkäten. Konflikter hanteras snabbare och mer effektivt. När det gäller skolnärvaro har insatsen haft viss effekt för särskilt utsatta elever, men den totala närvaron på mellanstadiet har inte förändrats nämnvärt under läsåret. Studieresultat har ännu inte förbättrats på bred front, men medelbetygspoängen i svenska och matematik har ökat och så även andelen godkända elever i matematik och engelska jämfört med föregående år. Enkät-svar visar att teamet har bidragit till en förbättrad arbetsmiljö för lärare, särskilt genom att avlasta i det sociala arbetet kring eleverna. Samtidigt framkommer att teamets arbete med och under raster behöver intensifieras då deras närvaro upplevts ojämn. En annan utmaning har varit otydligheter i teamets uppdrag som försvårat den interna samverkan och negativt påverkat teamets effektivitet. De återkommande problemen har skapat ett behov av omstart utifrån tydligare uppdrag och strukturer, något som sker under hösten 2025.

8. Utreda *Mobila operativa teamet*

Syfte: *Utreda om och hur socialtjänsten ska vara en del i grundskolans mobila operativa team. Planen är att mobila operativa teamet ska arbeta med både generella och riktade insatser på grupp- och individnivå där problem uppstått (exempelvis ökad skadegörelse, konflikter, oro att elever är kriminella eller på väg in i kriminalitet).* .

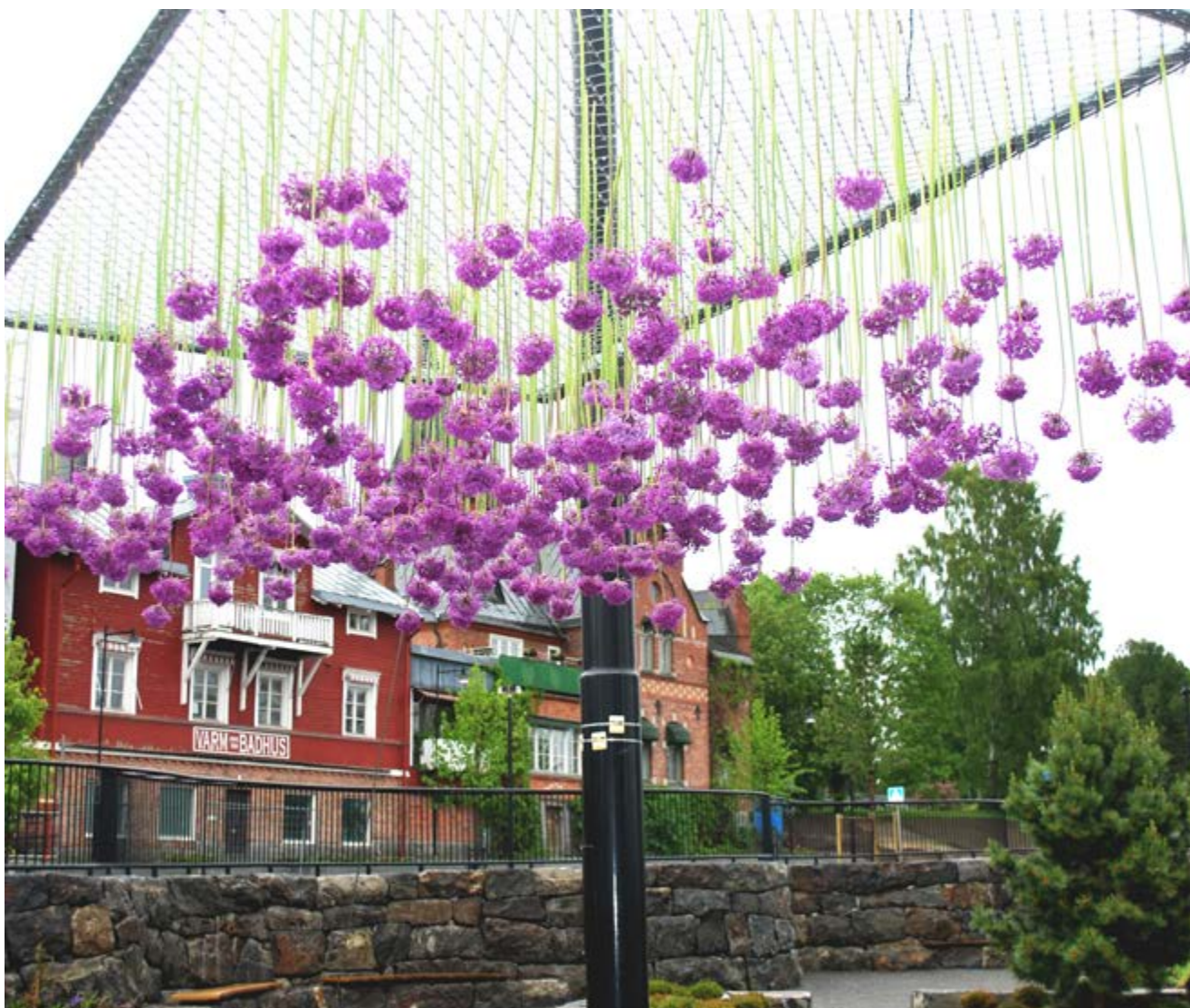
Mål för perioden 2024–2025: Utredning kommer ske under våren 2024. Beroende på vad utredningen visar görs planering för det fortsatta arbetet med mål om uppstart HT-2024.

DET HÄR HAR VI GJORT

Utredningen av mobila operativa teamet har varit pausat under perioden. Prioriteringar i effektiviseringsarbetet har inneburit att fokus behövt vara att fortsätta utveckla befintliga verksamheter, som till exempel fältgruppen, operativa teamet och SSPF.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Eftersom utredningen varit pausat under perioden finns inget att bedöma. Planen framåt är att återuppta utredningen under hösten 2025, för se över hur ett mobilt operativt team kan komplettera befintliga verksamheter, insatser och stöd.

9. Färdigställa inriktningsförslag för samverkansformen skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF)

Syfte: Att tillsammans med grundskolan, gymnasiet, polis och fritid färdigställa inriktningsförslag för SSPF. Inriktningsförslaget ska tydliggöra de gemensamma målen och syftet med insatsen, samt tydliggöra de förändringar som verksamheterna gemensamt tänker göra för arbetet med insatsen (färdigställd åtagandeplan, beslut om i vilken form och på vilket sätt SSPF ska erbjudas som en icke behovsprövad insats, förstärkning med fler koordinatörer).

Mål för perioden 2024–2025: Att det finns en godkänd åtagandeplan, en samsyn kring insatsens utformning, som är dokumenterad och godkänd, samt att fler barn och familjer som är i behov av samordning och stöd genom SSPF erbjuds detta.

DET HÄR HAR VI GJORT

Under 2024–2025 har det tillsammans med samverkansparter från skola, socialtjänst, polis och fritid färdigställs ett inriktningsförslag för utveckling av SSPF. Det har skett genom framtagande av samverkansavtal tillsammans med styrgrupp för SSPF. Utöver inriktningsförslaget har även ett utvecklingsarbete påbörjats om SSPF. Det har bland annat inneburit färdigställande av åtagandeplan, påbörjat arbete med att ta fram en samtyckesblankett och färdigställande av styrdokument för organisering och målgrupp. Utvecklingsarbetet fortsätter under hösten 2025.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen om inriktningsförslaget är uppnådda. Det finns en samsyn kring insatsens utformning, åtagandeplanen är godkänd och ska testas vid nätverksmöten som görs i samverkan mellan SSPF, fältgrupp och första linjen. Arbeta har skett under perioden för att nå målet om att fler barn och familjer ska erbjudas stöd genom SSPF.

10. Förstärkt och förbättrat nätverksarbete

Syfte: Att utveckla och stärka uppföljningen av nätverksarbetet, det vill säga att tillsammans med familjen ta fram trygga personer i nätverket som säkerställer att barnet kan få sina behov tillgodosedda och vara trygga hemma hos sina föräldrar eller hos personer i det egna nätverket, så att placering på så vis kan undvikas.

Mål för perioden 2024–2025: Att andelen familjer där nätverket involverats under utredning och insats ökar, och att medarbetare kompetenshöjs om nätverksarbete i de verksamheter som möter barn, unga och familjer.

DET HÄR HAR VI GJORT

Framtagande av nya arbetssätt i syfte att förstärka och förbättra nätverksarbetet för barn, unga och familjer som erbjuds insatser, uppföljning av nätverksplaceringar under 2024.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen är delvis uppnådda. Andelen familjer där nätverket involverats under utredning och insats har ökat, även om ökningen är för liten för att den ska kunna bedömas som hållbar över tid och ses som ett förändrat arbetssätt.

De förändrade arbetssätten som är kopplade till att öka nätverksarbetet har delvis pågått under perioden. Det större arbetet för att förändra arbetssätt pågår främst i ett flertal arbetsgrupper. Arbetsgrupperna involverar chefer och medarbetare, som tillsammans tagit fram förslag på förändringar. Det har bland annat inneburit förändringar i rutiner och vägledning. Arbetssätten är beslutade om och ska, enligt plan, införas hösten 2025.

Målet om att kompetenshöja verksamheten med fokus på nätverksarbete är inte uppnått då kompetenshöjningarna har pausats under perioden.

Planens innehåll är inte förändrad, men tiden för arbetet har skjutits fram. Det i sig innebär att effekterna av arbetet också kommer dröja och först synliggöras under år 2026.

11. Utveckla samarbetet med bland annat fritid, arbetsmarknad och integration

Syfte: Att genom samverkan utveckla möjligheten för fler barn att komma i sysselsättning och aktiviteter som främjar en positiv utveckling och ökar skyddsfaktorer, exempelvis feriearbete.

Mål för perioden 2024–2025: En ökning av antalet barn och unga som erbjuds feriejobb och praktik, bättre förutsättningar för att följa upp antalet aktiviteter och antalet icke biståndsbedömda insatser som går i linje med syftet.

DET HÄR HAR VI GJORT

Inom Stöd och omsorg pågår omställningsarbeten och anpassningar till ny socialtjänstlag, som förutsätter utvecklat samarbete med andra. Arbetet sker genom gemensamma aktiviteter, men också genom samtal med andra förvaltningar, som ser behoven av att bättre möta upp målgruppen barn och unga på olika sätt.

Exempelvis har samarbetet med berörda förvaltningar stärkts inom ramen för arbetet med att utveckla samordningen av SSPF. Alla verksamheter inom Stöd och omsorg har fått information om *Händer på lovet kortet* och *Umeå summer zone* och hur verksamheterna kan bidra till de initiativen.

Utvecklingen av operativa teamet har möjliggjort att fler barn och unga som har behov av feriejobb har identifierats.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Måluppfyllelse är svår att bedöma då det inte har varit möjligt att mäta alla barn och unga som erbjudits feriejobb och/eller praktik genom insats från socialtjänsten. Operativa teamet har erbjudit barn och unga feriejobb, vilket innebär att fler barn och unga erbjudits feriejobb genom den verksamheten. Arbetet har synliggjort behovet av att utveckla feriejobb, som en behovsprövad insats tillsammans andra insatser.

Aktiviteten har inte kunnat prioriterats på grund av att andra aktiviteter bedömts gå före.

12. Se över standardiserade bedömningsinstrument

Syfte: Se över bedömningsinstrument som kan vara till hjälp att stärka barnskyddsutredningar, med ett särskilt fokus på hedersrelaterat våld, samt risk- och skyddsbedömningar, för att komplettera det redan befintliga utredningsarbete, och i högre utsträckning kunna identifiera barn och unga som befinner sig i utsatta miljöer.

Mål för perioden 2024–2025: Bättre identifiera barn, unga och familjer som befinner sig i våldsutsatthet. Följs genom antalet insatser som beviljas för barn, unga och familjer.

DET HÄR HAR VI GJORT

det pågår ett arbete som handlar om att se över möjliga bedömningsinstrument för målgrupperna:

- barn och familjer utsatta för hedersrelaterat våld
- barn som utsatts för eller har bevittnat våld i sin familj, samt deras föräldrar
- våldsutsatta föräldrar, bedömning av risk för upprepat partnervåld
- barn och unga som har begått kriminella handlingar eller uppvisat annat normbrytande beteende
- barn och unga med riskbruk och beroende.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målet har inte uppnåtts då arbetet inte är färdigt. Beslut om vilka bedömningsinstrument som föreslås användas planeras tas under hösten 2025. Arbetet har dröjt då andra uppgifter behövt prioriteras.

Säkerhet

1. Samverkan i arbetet med att förebygga och motverka organiserad brottslighet

Syfte: Förstärka samverkan med Strategisk utveckling and andra berörda verksamheter i det kommungemensamma arbetet med att kartlägga och motverka den organiserade brottsligheten i kommunen, bland annat genom att etablera ett forum dit chefer kan vända sig för att få råd och stöd.

Etablera ett säkerhetsforum, och skapa acceptans och förståelse inom organisationen för forumets syfte och uppdrag. Att efterfrågan på konsultationer i Säkerhetsforumet ökar. > Etablera ett forum, och skapa acceptans och förståelse inom organisationen för forumets syfte och uppdrag. Att efterfrågan på konsultationer i forumet ökar.

Försvagas de kriminella nätverkens inkomstkällor så påverkas förmågan att rekrytera fler barn och unga. Säkerhet har ett särskilt fokus på att samordna och stödja kommunens olika verksamheter för att motverka och upptäcka välfärdsbrott, arbetslivskriminalitet, infiltration och otillbörlig påverkan.

Mål för perioden 2024–2025: Etablera ett säkerhetsforum, och skapa acceptans och förståelse inom organisationen för forumets syfte och uppdrag. Att efterfrågan på konsultationer i Säkerhetsforumet ökar.

DET HÄR HAR VI GJORT

Säkerhetsenheten har tagit fram ett förslag till utformning av ett forum, dit chefer kan vända sig för att få råd och stöd kring risker man ser i den egna verksamheten, kopplat till kriminell ekonomi, välfärdsbrott, arbetslivskriminalitet, otillåten påverkan och infiltration. Förslaget ska förankras internt under hösten 2025, och sedan aktiveras.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Arbetet fortskrider, Säkerhet arbetar löpande med att höja kunskap och beredskap inom kommunen kring organiserad brottslighet, men målen ovan är inte uppnådda än då forumet ännu inte har etablerats. Ny tidshorisont för det arbetet är HT 2025 för att börja etablera forumet, VT 2026 för att börja följa antalet ärenden. Anledning till försening är hantering av händelser som krävt personalresurser.

2. Utbilda kommunens medarbetare

Syfte: *Kompetensutveckla kommunens förtroendevalda, chefer och medarbetare för att öka organisationens resiliens mot otillbörlig påverkan, infiltration och välfärdsbrott och därmed försvaga nätverken.*

Mål för perioden 2024–2025: Öka kunskapen hos förtroendevalda, chefer och medarbetare genom att erbjuda utbildningsinsatser, vilket på sikt förväntas leda till ett ökat antal polisanmälningar.

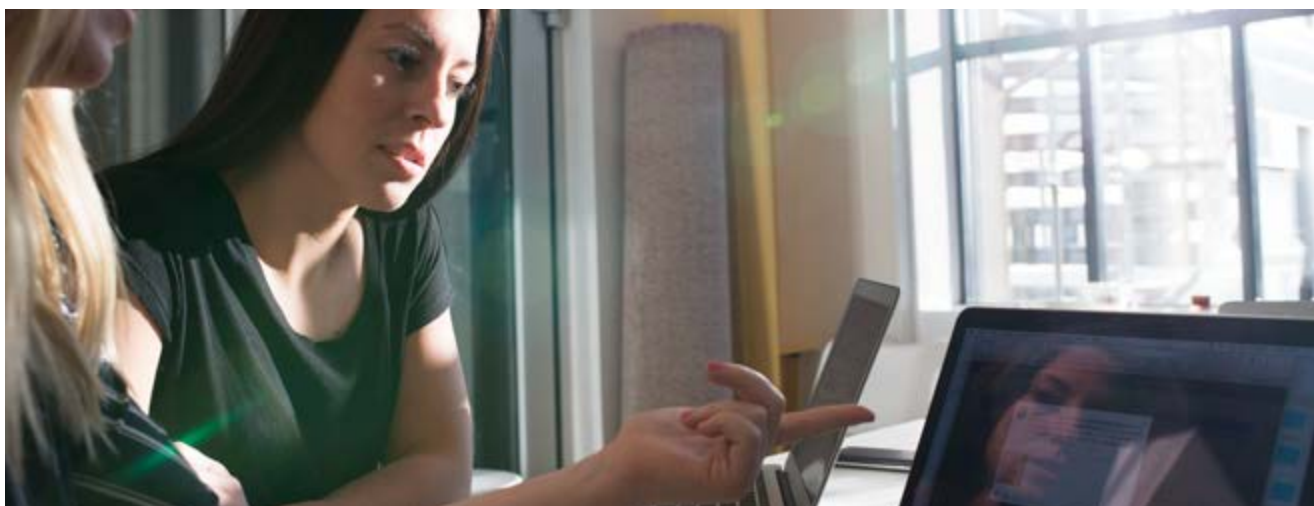
DET HÄR HAR VI GJORT

Ett stort antal utbildningar har genomförts för riktade målgrupper (exempelvis HR-personal, chefer, handläggare inom olika typer av myndighetsutövning) inom områdena "Hur fungerar den kriminella ekonomin? Nätverk på olika nivåer och modus", "Riskmedveten rekrytering", "Otillbörlig påverkan/korruption, hot, våld – Polisanmälningar", "Trolldrev". Det har också utöver de interna utbildningsinsatserna genomförts externa kompetenshöjande insatser inom olika nätverk som kommunen ingår i, såsom CURA och MUR, samt att kommunen deltagit som talare på konferenser med SKR, regionen och länsstyrelsen i Norrbotten och Västerbotten.

Kompetensutvecklingen har även bestått i löpande samverkan, gällande information och diskussioner kring lägesbild, perspektiv på brottslighet, maktförhållanden och samhällsförändringar, som en ansats att försöka blicka framåt.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målet är uppnått. Kunskapen hos förtroendevalda, chefer och medarbetare har ökat inom kommunen. Enheten upplever en ökad förståelse i sina kontakter med medarbetare. I organisationen finns många drivna medarbetare som blivit relativt självgående i att identifiera avvikelser och risker utifrån ny kunskap. Vid kontakter med Säkerhetsenheten, så är det fler medarbetare som tittar på betydande delar på sina uppdrag och på eget initiativ kan identifiera oegentligheter, avvikelse, kluster och organisatoriska behov av förändring utifrån de kompetenshöjande åtgärder som genomförs samt underlag som producerats tillsammans med MUR och CURA nätverken. Enheten har även genom externa utbildningsinsatser byggt nätverk och gemensam förståelse som kommer att kunna användas i fortsatt arbete. Även om kompetensen generellt har ökat, så finns fortfarande inom kommunen skillnader i nivåer av kompetens. I takt med att omvärldsläget förändras, samt att vi får en ökad förståelse för modus och fenomen, så kommer även fortsatta insatser att krävas ur det perspektivet.

3. Samverkan med andra aktörer i närområdet

Syfte: Ökad samverkan och kompetenshöjning riktad mot externa aktörer, till exempel Regionen, andra kommuner, Länsstyrelsen, inom ramen för nätverk/samverkansstrukturer som drivs av andra aktörer (exempelvis Avbrottnätverket, MUR, CURA) eller inom ramen för LOS (Lokal operativ samverkan). Detta för att öka resiliensen mot otillbörlig påverkan, infiltration och välfärdsbrott inom kommunens närmiljö. Därmed skapas bättre förståelse hos andra aktörer för den lokala organiserade brottslighetens strukturer och arbetssätt.

Mål för perioden 2024–2025: Säkerhetsenhetens kompetens fortsätter att efterfrågas, samverkan leder till en gemensam kunskapsproduktion, LOS-samarbetet leder till fler gemensamma tillsynsärenden under ett år.

DET HÄR HAR VI GJORT

Enheten har deltagit i nätverk och samverkansstrukturer som drivs av andra aktörer (CURA, MUR, Länsstyrelsens nätverk, SKR) där Säkerhetsenhetens kunskap och kompetens har bidragit med underlag för att ta fram stödmallar för att upptäcka välfärdsbrottslighet. Enheten har även bidragit med kompetenshöjande insatser i dessa forum, såsom föreläsningar etc. Kompetenshöjande insatser har även genomförts i samverkan med polisen (på lokalpolisområdesnivå, regional nivå och nationellt i samverkan med NOA), samt riktat mot näringslivet (Handelskammaren Västerbotten, dialog med byggföretagen, osv).

Säkerhetsenheten har byggt upp strukturer och utvecklat LOS-samarbetet. Enheten har även delat erfarenheter från samverkan till nätverk i bland annat Norrbotten och Jämtland.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Samtliga mål är uppnådda. Enhetens kompetens efterfrågas både internt inom kommunen, och externt hos andra parter. Gemensam kunskapsproduktion förekommer både internt och i de externa nätverk som kommunen ingår i. LOS fortsätter och fler gemensamma tillsynsärenden har genomförts och gett resultat.

Teknik och fastighet

1. Trygga och tillgängliga miljöer

Syfte: Att testa nya metoder för att arbeta medskapande i utformningen av barn och ungas närmiljöer, för att skapa miljöer där barn och unga känner sig trygga och tycker om att vistas. Delaktighet i utformningen av närmiljön bidrar till att barn och unga känner en ökad tillit till kommunen, känner stolthet genom samskapandet av platsen och får en ökad benägenhet att värna den. Fler familjer i de offentliga miljöerna leder till ökad trygghet. Projektet Elevlunden är en pilot av ett sådant arbetssätt.

Mål för perioden 2024–2025: Att skapa en tryggare plats vid Elevlunden (Ålidhem) genom mer aktivitet och bättre gestaltning, ökade möjligheter för aktiviteter för närboende, ökad tillit till kommunen från skolungdomarnas sida, ökad känsla av innanförskap, ökad kunskap hos kommunen om ungas perspektiv på offentliga platser i Södra Ålidhem, metodutveckling för framtida samarbete.

DET HÄR HAR VI GJORT

Utvecklat en samskapandeprocess i samråd med fritidsgården på Ålidhems-skolan. Gator och parker har lett två workshops med ungdomar på fritidsgården i samråd med fritidsledaren. Fokus på barnens favoritplatser i utemiljön, platsanalys av Elevlunden, gemensamma skisser kring utformning.

Allt material från workshoparna är sammanställt och från detta är skisser framtagna. Skisserna skickades tillbaka till de inblandade ungdomarna för att säkerställa att Gator och parker fångat tankarna på rätt sätt. En entreprenör fick uppdraget att bygga utifrån den framtagna skissen. Bygget kommer förhoppningsvis att ske under säsongen 2025, innan vintern kommer.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen är i huvudsak uppnådda. Elevlunden kommer att efter byggperioden bli en tryggare plats med bättre gestaltning, som är mer tilltalande för ungdomar att vistas i. Den tidigare parken ansågs för "barnslig" och tråkig. Mötesplatsen är tydligare definierad och det finns möjlighet till mer aktivitet och hängplatser. Samtidigt har Gator och parkers personal fått ökad förståelse för ungdomars perspektiv på Södra Ålidhems ute miljö, och kunnat testa nya, mer medskapande arbetssätt. Det finns indikationer på att processen även stärkt tilliten till kommunen och känslan av innanförskap (sådan har framkommit i dialog med del tagande ungdomar), men det är för tidigt att uttala sig med säkerhet då projektets inte än är avslutat.

2. Goda förutsättningar för att vara närvarande i skolan och klara skoldagen

Syfte: Att elever ska känna sig motiverade och välkomna i skolrestaurangerna i stället för att lämna skolan på lunchen. Det ger bra förutsättningar för att klara av skoldagen. Sker genom att stärka och förbättra Måltidsservice verksamheter, exempelvis genom att testa nya metoder som Gästens väg.

Mål för perioden 2024–2025: Fler serverade luncher jämfört med samma period föregående år. Därmed fler elever som får i sig näringsrika och goda måltider. Det innebär också att fler elever väljer att äta på skolan, vilket pekar på att utbudet och bemötandet upplevs förbättrat.

DET HÄR HAR VI GJORT

Förbättrad service och bemötande: 2024 digital fortsättningsutbildning i Värdskap, kvalitet och bemötande i offentlig måltidsverksamhet. Den består av korta filmer och dialogfrågor runt olika fokusområden samt handledning.

2025 Workshop Gästens väg för alla medarbetare.

En egen checklista har tagits fram med konkreta frågeställningar för att varje fokusområde. Gruppdialoger har ägt rum för att lyfta goda exempel och hitta förbättringar. Exempel som lyfts fram som goda är närprao i köket. Namnskyltar för all personal och menytaflor har införts.

Det ekonomiska tillskottet har gett bättre budget per portion att köpa in bra livsmedel. Bra livsmedel möjliggör för kockarna att laga bra mat.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Måluppfyllelsen går inte att bedöma. Den indikator som arbetats fram – ”fler serverade luncher” – visade sig vara bristfällig, eftersom det är inte är antalet måltider i sig som är ett bra mått, utan snarare antalet serverade måltider per elev. Som det är nu har antalet serverade måltider inte ökat, men det beror antagligen på att det totala antalet elever har minskat. Det är alltså fullt möjligt att en högre andel elever äter lunch än tidigare, men det syns inte på antalet serverade måltider. Tyvärr har Måltidsservice inte data för att bedöma antalet serverade måltider per elev, och därmed blir det svårt att uttala sig om måluppfyllelse för den här insatsen.

Det Måltidsservice ser är att det ekonomiska tillskottet kopplat till UVTS varit mycket värdefullt då det gjort det möjligt att erbjuda barn bättre måltider, vilket i sin tur ökar sannolikheten att barnen uppskattar måltiderna och väljer att äta på skolan.

3. Extra städning i vissa områden, utomhus

Syfte: Att förebygga misstro mot kommunen och en känsla att vara en "andra klassens medborgare" (synpunkter som inkommit i dialog med civilsamhället på Ålidhem), genom att satsa på mer frekvent städning av offentliga plats på Ålidhem. Förstärkningen gällde sommaren 2024.

Mål för perioden 2024–2025: Bättre städad utemiljö, minskad känsla av marginalisering.

DET HÄR HAR VI GJORT

Frekvensen på städningen ökade markant under sommaren 2024.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen är i huvudsak uppnådde. De extra insatserna på Ålidhem var en stor insats jämfört med vad andra stadsdelar fick i renhållnings timmar. Mycket fokus lades på att städningen skulle synas och göra en märkbar skillnad för medborgarna i utemiljön. Svenskmarkservice har varit på gula ytor och städad, och egendrift har ansvarat för busslinjestädning och plockat upp runt busskurer.

Områdesansvariga från Ålidhem vittnar om en synbar förändring kopplat till insatserna i utemiljön. Påverkan av insatsen på känslan av marginalisering är svår att fastställa, särskilt för en kortare period.

4. Uppfräschning av skolgårdar

Syfte: Genom trygga skolgårdar där undanskymda platser belyses och rensas upp minskar möjligheterna för narkotikahandel, våld mellan elever och olovlig närvaro av utomstående på skolområden. Därmed minskar den öppna droghanteringen på skolgårdar, vilket påverkar risken för rekrytering positivt.

Mål för perioden 2024–2025: Att fräscha upp flera kommunala skolgårdar genom ökat ljusinsläpp, förstärkt belysning samt förbättrade siktlinjer genom slyröjning/ beskärning. Att de skolgårdar som varit föremål för insatserna upplevs tryggare och fräschare.

DET HÄR HAR VI GJORT

Insatser har genomförts av Fastighets personal på 28 olika skolor och förskolor runtom i Umeå. De har arbetat med slyröjning, med beskärning av buskage, med förstärkning av belysningen, för att göra skolgårdarna mer attraktiva, tryggare, ljusare och med bättre siktlinjer.

SÅ HÄR HAR DET GÅTT

Målen är i huvudsak uppnådda. Många förskolor/skolor har fått ta del av insatsen, och har därmed fått en bättre utemiljö ur trygghets- och säkerhetsperspektiv, med färre undanskymda och mörka hörn som gynnar exempelvis narkotikahandel. Huruvida elever och personal på skolan också har upplevt skolgårdarna tryggare finns det ingen data för att svara på, men det finns gott forskningsstöd för att den här sortens situationella insatser i skolmiljön ofta leder till positiva effekter ur både trygghets- och säkerhetsperspektiv.

